

Glasilo Šolskega centra Novo mesto
Srednja elektro šola in tehniška gimnazija

Tegi

letnik 2007, številka 1, februar 2007

Erlak Smolk

Številka 1, letnik 2007

Tegi

Oblikovanje in urejanje:

Janez Mikec, T3.a
Iztok Smolič, T4.c
Rok Kopina, T4.c
Andraž Hostnik, R2.b
Blaž Metelko, R2.b

Mentor oblikovanja:

Tomaž Ferbežar, univ. dipl. inž.

Uredniški odbor:

Marko Pirc, T3.a
David Dobravc, T3.c

Mentorica:

Magda Udovč, prof.

Tisk:

Tiskarna Vesel, Novo mesto

Naklada:

450 izvodov

Šolski center Novo mesto,
SEŠTG, januar 2007

Šola

2

Igrišča so zaživela 3
Dijaške spletne strani 5
Nikola Tesla - poet elektrike 8

Intervju

10

Tina Zrilič 10
Matjaž Smodiš 12
Tilen Boršnar 14
Duo MC 16

Osrednja tema

20

Janez Penca - blog 20

Literarne strani

34

Zanimivosti

40

SP v raketnem modelarstvu 40
Pearl Jam 42
Cod g33k 45

Ali Veste?

49

Uvodnik

Zadnje besede v njegovi oporoki so: »Živite čisto, živite delavno, živite posvečeno!« To načelo je bilo vodilo njegovega življenja, ki se je izteklo pred petdesetimi leti, 7. januarja 1957. Jože Plečnik ni bil le velik um arhitekture, nenazadnje je pustil svoj neprecenljiv pečat v kar treh evropskih prestolnicah; nekdanj cesarskem Dunaju, zlati Pragi in Ljubljani, bil je predvsem človek, ki se je v polnosti zavedal smisla svojega bivanja. Tega mu je vsekakor predstavljala umetnost v najširšem pomenu besede, ki ji je nesebično posvetil vse svoje življenje. Ko v današnjem času razmišljamo, kako bi bilo potrebno naše vrednote prevrednotiti (nečemu pa Nietzscheju lahko le prikimamo), nam Plečnikovo asketsko življenje zagotovo služi kot navdih. Izredno strog življenjski nazor in mnoge prijateljske zveze, na drugi strani pa navkljub širokemu prostoru delovanja izrazito samotarstvo, je njegovo življenje obarvalo dostojanstveno že v tistem času.

V mesecu kulture, ko se naše misli hočeš nočeš še bolj vrtijo okoli tistega, kar človeka loči od živali in ga dela nesmrtnega, se tako ponuja priložnost, ko se lahko zazremo vase. Že on, ki je kriv, da smo Slovenci že 100 let pred Plečnikom dokazali, da nam umetnost ni tuja, je z žalostjo ugotavljal, da naše vrednote žalujejo kot device brez dot. Modrost, pravičnost, učenost..., kaj bi Prešeren danes dejal? Smo mar kot Onjegini, ki utrujeni od hrupa in plesišča

kot otroci zabav in blišča blodimo po svetu? Že Puškin, pred 170. leti umrli Prešernov ruski sodobnik, je menil, da na ta način umro čustva, ki niso le nespametni srca izliv, in duhu gospoduje puhla materialnost, da gre življenje mimo tebe brez sledu, ti pa ostajaš sam. Dvomim, da je žeja po uku tista goljufiva kača, ki jemlje vero vase in sproža notranje viharje, nasprotno, le tako človek lahko bogati sebe, posledično pa tudi druge.

Naj končam zopet z mojstrom Plečnikom: »Najlepše je, ako človek lahko reče: Jaz sem naredil, kar sem mogel in kar sem znal. Imam čisto vest in vse drugo mi ni nič mar.«

Magda Udovč, prof.

Ravnateljeva beseda

Spoštovane dijakinje in dijaki!

Krepko smo že zakorakali v novo šolsko leto, kar se kaže tudi v že opravljenem delu. Za nami je nekaj uspešno izpeljanih projektov, odlična izvedba Županove Micke gledališke skupine Dioniz, vrhunski dosežki s tekmovanj iz znanja in športa in še bi lahko našteval.

Vse to je naši šoli lahko v ponos, kajti takšne dijake nam marsikdo upravičeno lahko zavida. Prav tako pa sem vesel izida novega Tegija, ki ga vedno s ponosom razdelim kolegom in poslovnim partnerjem.

Vsem želim čim več ustvarjalnih moči in navdiha ter pripravljenosti za nove zmage, v katere prav zaradi lanskih rezultatov ne dvomim.

Ravnatelj SEŠTG:
Boris Plut, univ. dipl. inž.

Igrišča so zaživela

Teden po krompirjevih počitnicah se je zopet vse začelo na novo. Sezona je sedaj že v polnem teku in najboljše ekipe že merijo moči na dodobra razgretih parketih. Mnogi so že na začetku kazali svoje favorite, ampak tudi tokrat se je izkazalo, kako okrogla je lahko žoga in kako hitro se lahko vse spremeni.

Naši mladi košarkarji so kot za šalo ugnali v kozji rog večne rivala z Gimnazije Bežigrad in tako pokazali svojo željo po poseganju najvišjih mest.

Prav tako so že v začetku sezone zobe pokazali tudi naši odbojkaši. V obeh dosedanjih tekmah so porazili svoje tekmece in začeli počasi uveljavljati sloves nepremagljivih na tem področju.

Spodbuda tudi akrobatski skupini Leteči norci. Upamo, da bodo letos v tekmovanju akrobatskih skupin prejeli tako zeleno odličje, katerega si res zaslužijo. Svoj delež k uspehom »naših« pa prispeva tudi plesna skupina Afne. Dekleta so letos postala sestavni člen tekem ŠKL lige, kjer spremljajo in bodrijo naše ase.

Pravijo, da je dobra publika za domačo ekipo kot dodatni igralec na igrišču. Glejte, da boste na naslednjih tekmah dobro igrali, pa čeprav le na tribunah.

Kaj naj še rečem? Nestrpno pričakujemo nove obračune.

Je to mogoče?

Iz bele Ljubljane je favorizirana ekipa Gimnazije Bežigrad prišla z rumenim avtobusom, vsa v zelenih športnih oblačilih in pripravljena, da še enkrat porazi domačine iz ŠC Novo mesto.

V športni dvorani olimpijca Leona Štuklja jih je pričakala ekipa "hitronogih" tekačev in natančnih "ostrorelcev" iz doline pod Gorjanci. Množica domačih navijačev iz dežele hribčkov, zidanic in cvička, za katerega nekateri pravijo, da je vino, drugi, da ni, je prestrašeno opazovala gostujoče igralce, ki so z višino precej prekašali domačine. Posebej sta izstopala "legionarja" s pomanjkljivim znanjem slovenščine K. Pietras in Jan Vesely, državljana novih članic v EU, Češke in Poljske.

Po uvodnih ceremonialnih korakih (predstavitev ekip, pozdravne besede direktorja ŠC Novo mesto, g. Štefana Davida, himna) se je pričel derbi super lige ŠKL.

V prvih minutah je orjak K. Pietrus pometel z domačo obrambo, tako da so se naši "Dolenjčki" težka upirali ekipi iz slovenske prestolnice. Vseeno domača zunanja linija (Žvan, Krivec, Koračin) ni dovolila gostom, da si naberejo občutnejšo prednost. Prva četrtina tekme se je končala z rezultatom 25 – 20 za goste.

Publika je navijala "mlačno" in "potiho" in tudi trud glavnega napovedovalca ni spodbudil mladih ljubiteljev košarke k povečanju decibelov v polno zasedeni Krkini dvorani.

Domača ekipa pod vodstvom priljubljenega stratega prof. Oluiča je vztrajala pri trdni obrambi, v napadu pa je ostrostrelska linija Žvan – Krivec – Kovačevič počasi lomila obrambo gostov z meti od daleč.

Višja, a počasnejša, ekipa Gimnazije Bežigrad je poskušala

ustaviti nalet domačih, vendar je bila neuspešna in po prvem polčasu je bil rezultat že 47 – 44 v prid domačinom.

Med odmorom so Afne in Leteči norci ogrevali domače navijače: Afne nežno in s stilom, Norci pa atraktivno, močno in visoko.

V drugem polčasu: metla. Igra zelenih iz Ljubljane je postala kot igra zelencev. Gostujoči trener Luka Bassin je poskušal s številnimi menjavami, z višino, s cono in hitrostjo, vendar ni nič pomagalo. Domača ekipa je dobila krila, tudi centra (Sitar, Janc) sta zadevala, zabijala in skakala; tudi zunanja linija ni popuščala. Publika pa s stodvajsetimi decibeli: "NO-VO ME-STO, NO-VO ME-STO!"

V tretji četrtini so gostje dosegli samo osem točk. V zadnji četrtini so še enkrat neuspešno poskušali napraviti preobrat, potem pa je sledil dokončni razpad sistema gostov. V zadnjih minutah so priložnost dobili tudi mlajši igralci obeh ekip, rezultat pa je ostal nespremenjen. Gospod Bassin se je zaradi nemoči, jeze in obupa še zapletel v besedni spopad z uradnim napovedovalcem. Seveda mu tudi to ni pomagalo.

Končni rezultat: neverjetnih 97-68. Ja, prav ste prebrali: 97-68.

Kapetan sedaj vodilne ekipe ŠKL Rene Žvan je povedal: "Gremo do konca – do finala, potem pa je vse mogoče. Res so višji, več trenirajo, igrajo za Olimpijo in Slovan, ampak se bodo morali potruditi, če nas želijo premagati. Res smo dobra klapa, z odličnim trenerjem in izredno publiko." ●

Matjaž Tramte, T4.a,
foto: Tilen Boršnar

Dijaške spletne strani

Vse se je začelo prejšnje šolsko leto, ko se je profesorju Tomažu Ferbežarju porodila zamisel o šolskem portalu. Kmalu je idejo podprl še prof. Andrej Jakobčič, ki je predlagal, da se v okviru portala kreira še forum in Wikipedia.

Portal je v svoji začetni fazi obsegal nekaj strani krožkov (krožek računalništva, robotike, dramski krožek itd.) in pa forum. Na začetku je le peščica dijakov vedela zanj, vemo pa, kaj pravi pregovor: Dober glas seže v deveto vas. Tako je bilo tudi s portalom. K ustvarjanju portala je prihajalo vse več dijakov z novimi zamislimi in pa tudi z idejo o njegovi predstavitvi večji množici. Tako so nastali plakati z živo-oranžno zapisanimi povezavami do portala in njegovih podstrani.

Šolski center Nova mesto
Šopova 333
8000 Nova mesto
www.sc-nm.com

Forum (<http://forum.sc-nm.si>):

Uspešnost portala je bila razvidna predvsem iz števila novo pridruženih uporabnikov na forumu, ki je iz dneva v dan bolj raslo (in še vedno raste). Vsak dan se na njem krešejo mnenja dijakov in profesorjev o stvareh, ki niso nujno povezane s šolo. Na forumu se najdejo npr. čisto vsakdanje zadeve, kot so trenutna glasba, ki si jo posameznik predvaja, aktualne polemike ipd. V vse večjem številu pa profesorji uporabljajo forum kot nekakšno oddaljeno oglasno desko za informiranje dijakov, npr. o šolskih krožkih, tekmovanjih ipd.

Galerija (<http://galerija.sc-nm.si>):

Na forumu se je predebatiralo vsemogoče ekskurzije in projekte, ker pa slika pove več kot tisoč besed, se je pojavila

potreba po mestu, kjer bi bile vse te slike zbrane skupaj in vedno dostopne. Tako se je kreirala Galerija ŠCNM, na kateri lahko vsak registriran uporabnik (registracija je obvezna in zelo preprosta) objavlja slike in tako svoja doživetja, doživetja razreda ipd. deli tudi z drugimi.

Spletne strani krožkov:

Marsikdo je mnenja, da je to krasna metoda za pridobivanje novih članov. Pa še res je. Večina krožkov SEŠTG ima svojo dejavnost predstavljeno z načrtom dela za tekoče šolsko leto, preteklimi projekti, informacijami o članih, s slikami pa poskušajo pokazati, kakšno vzdušje vlada pri posameznem krožku, kar je zelo vplivna metoda pridobivanja novih članov. Strani se zadnje čase ne osvežujejo prav pogosto, vendar pa to še ne pomeni, da bi se moralo na njih kar pozabiti.

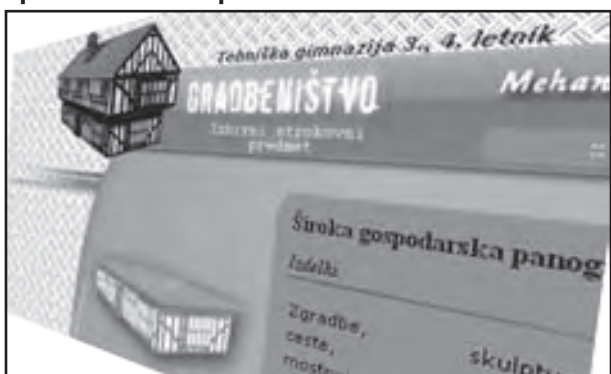
Računalniški krožek – <http://rk.sc-nm.si>

Krožek robotike – <http://robo.sc-nm.si>

Dramski krožek Dioniz – <http://dioniz.sc-nm.si>

Foto krožek – <http://foto.sc-nm.si>

Spletne strani predmetov:

Trenutno obstajata dva predmeta, ki imata svojo spletno stran; to sta mehanika (<http://mekanika.sc-nm.si>) in matematika (<http://mat.sc-nm.si>). Na obeh straneh je prisotno gradivo za letošnje maturante, ki se bodo s tema dvema predmetoma srečali na maturi. Poleg gradiva za 4. letnike pa je dostopna še obilica drugih vaj in zanimivih internetnih povezav.

Wikipedia (<http://wiki.sc-nm.si>):

Prosta spletna enciklopedija, ki je hkrati tudi prva novomeška Wikipedia. Trenutno obsega predvsem razlago računalniških izrazov, poudarek pa je na algoritmih in različnih programskih jezikih. Vsebine na Wikipediji pa seveda urejajo dijaki SEŠTG.

Šolska knjižnica (<http://knjižnica.sc-nm.si>):

Tudi šolska knjižnica ima svojo stran, ki obsega predvsem predstavitev knjižnice (njeno zgodovino in knjižnični red), možen pa je tudi ogled spletne zloženke, ki jo najdete tudi v tiskani obliki v knjižnici. Kar vam je ljubše.

Spletne strani razredov:

Najbrž bi pričakovali, da bodo strani razredov množično zastopane, vendar pa temu zaenkrat (še) ni tako. Razloge lahko pripišemo predvsem kroničnemu pomanjkanju časa, katerega je vse manj zaradi takšnih in drugačnih šolskih obveznosti. Dijaki so se o takšnih straneh le pogovarjali in se poigrali z zamisljivo, da bi vsak razred imel svoj prostor na portalu, kaj več pa niso uspeli narediti. Vendar pa si je dijak R4.a, Daniel Brulc, vzela nekaj časa in v začetku letošnjega šolskega leta izdelal prvo uradno razredno stran in s tem postavil prvi kamenček v spletni mozaik le-teh. Profesor Tomaž Ferbežar je razredu odstopil prostor na šolskem strežniku in tako so za njihovo stran (<http://r4a.sc-nm.si>) v roku enega dne izvedli vsi profesorji, tik za tem pa še ostali dijaki.

Poleg R4.a so svojo stran ustvarili tudi dijaki T2.c (<http://t2c.sc-nm.si>) in R2.b (<http://r2b.sc-nm.si>), ki pa še niso popolnoma dokončane.

Spletne strani razredov bodo v prihodnje služile kot lep vpogled na pretekle generacije, ki se bodo tekom let poslavljale s šole, za njimi pa bodo ostale njihove spletne strani, ki bodo prihajajočim generacijam dijakov SEŠTG v zgled in poduk, kako ustvarjalni so bili in morajo biti dijaki SEŠTG.

Laura Martinčič, T2.a

Vodnik po skupnih službah Šolskega centra Novo mesto

Kje dobim kredo ali potrdilo o šolanju, kje kraljujeta ravnatelj in njegov pomočnik?

Med poukom učitelj sošolca pošlje po flomaster za belo tablo v ekonomat, a ta pogosto odgovori, da ne ve, kje je to. Primem se za glavo in si mislim: »Pa kako si lahko prilezel do 3. letnika in ne veš, kje je ekonomat!« Pa učitelj pošlje po zeleno drugega sošolca, vendar se ta po krajšem sprehodu vrne praznih rok. Zagovor se glasi: »Nisem našel.« Nato pa profesor poprosi tretjega dijaka in ta, ne bodi ga len, odhiti v skupne službe, točneje v ekonomat. Začudim se in si mislim: »Obstajajo izjeme«.

Zgodba se ponovi, ko razredničarka pošlje sošolca po potrdilo o šolanju. Zopet slišim: »Kje pa je tu, nism še biu tam.« Zopet pomislim, s katerega planeta je priletel.

Problem nepoznavanja šole pri nekaterih dijakih ostaja celotno obdobje šolanja. Da pa tej zagati naredimo konec, sem se odločil spisati vodnik po skupnih službah.

Skupne službe se na Šolskem centru Novo mesto imenuje trakt, ki gleda proti glavni cesti. Samo ime predstavlja neki skupek pisarn za vse šole našega zavoda. V tem upravnem hodniku se nahajajo tudi pisarne ekonomata, administracije SEŠTG ter pisarna ravnatelja in njegovega pomočnika. Poleg navedenih pisarn, se lahko v skupnih službah oglasimo tudi pri direktorju in poslovni sekretarki, obiščemo ravnatelje in ravnateljice drugih šol ter administratorke le-teh ali pa odnesemo denar na blagajno in v računovodstvo.

Ekonomat

V ekonomatu je shranjen ves pisarniški material za potrebe šole, za nakup in izdajo le-tega pa skrbi ga. Seka Ostojič. Pridno skrbi tudi za telefonsko posredovanje in usmerjanje kličočih na hišno telefonsko centralo. Skrbi tudi za oddajo in sprejem pošte.

Administracija SEŠTG

V administraciji naše šole vas prijazno postreže ga. Diana Kovačič, katera na želje dijakov izdaja razna potrdila, dvojnike spričeval ..., učiteljem naše šole pa potne naloge in razne pomembne informacije. Ne smemo pozabiti, da je administratorica podaljšana roka ravnatelja in njegovega pomočnika.

Pisarna ravnatelja in pomočnika ravnatelja

Kljub temu, da vsi poznamo vodstvo naše šole, menim, da je vseeno dobro ponoviti, da je ravnatelj g. Boris Plut, pomočnik ravnatelja pa g. Drago Crnić. Oba skrbita, da pouk poteka normalno in brez motenj, saj urejata nadomeščanja in aktivnosti na šoli ter vodita šolo.

Blagajna

Kot že samo ime pove, se na blagajni vodijo vse denarne obveznosti na Šolskem centru. Prijazna blagajničarka, ga. Magda Lužar, ima veliko posluha za nas, dijake, ko plačujemo svoje račune, pove pa nam tudi, da lahko položnice, ki nam jih je izdal Šolski center, plačamo na blagajni in tako prihranimo provizijo, ki je sedaj že kar visoka.

V kratkem vodniku sem predstavil nekaj pisarn, ki so za našo šolo ključnega pomena. Upam, da bo sedaj problem nepoznavanja šole malo manjši. ●

David Dobravc, T3.c

Nikola Tesla - poet elektrike

V decembru 2006 so dijaki in učitelji Srednje elektro šole in tehniške gimnazije na Šolskem centru Novo mesto ob 150-letnici rojstva slavnega izumitelja, elektrotehnika in fizika pripravili zelo odmevno razstavo »Nikola Tesla – poet elektrike«. Razstava je bila zaključek celoletnih aktivnosti predstavitve enega od najdaljnovidnejših izumiteljev sodobne dobe, katerega odkritja so pomembno vplivala na razvoj in napredek tehnike in družbe.

Veliko število obiskovalcev si je z zanimanjem ogledalo razstavo, ki je vsebovala naslednje tematske sklope:

1. Poet elektrike – 20-minutna multimedijška predstavitev življenja in dela Nikole Tesle
2. Človek, ki je ukrotil elektriko – praktični prikaz najbolj znanih Teslinih odkritij
3. Tesla na bankovcih
4. Tesla v filateliji
5. Tesla v očeh dijakov – likovna razstava

Razstava bo predstavljena tudi na študijskih skupinah za fizike in elektrotehniko kot zgleden primer pri projektnem in raziskovalnem delu dijakov in učiteljev.

Najbolj znana Teslina odkritja

Trifazni generator, transformator, prenos električne energije, izmenična napetost in tok, indukcijski motor, brezžični prenos. To je nekaj naprav in principov, ki so v 21. stoletju nekaj vsakdanjega. Še vedno pa so to temelji elektrotehnike, ki jih je odkril ter v življenje in realnost spravil veliki izumitelj in znanstvenik Nikola Tesla že pred več kot 100 leti.

Nikola Tesla se je rodil leta 1856 v vasi Smiljan pri Gospiću. Večji del svojega ustvarjalnega in izumiteljskega življenja je preživel v ZDA. Tam je najprej sodeloval s slavnim Thomasom Alva Edisonom, nato pa je zgradil svoj laboratorij. Še pred odhodom v ZDA je med sprehodom v Budimpešti odkril morda enega izmed najpomembnejših principov, na katerem danes delujejo vsi indukcijski motorji in princip vrtilnega momenta magnetnega polja.

Obdobje od leta 1887 do prvega desetletja 20. stoletja je bilo na izumiteljskem področju najbolj plodno. Sledila je vrsta izumov in patentov. Patentiranih je okrog 700 njegovih izumov. Pri svojem delu je naletel na nasprotovanje in oporekanje mnogih znanstvenikov, ki so živeli in ustvarjati v takratnem obdobju. Prisvojili so si kar nekaj njegovih izumov in patentov.

Leta 1912 je bil skupaj z Edisonom nominiran za Nobelovo nagrado na področju fizike, a jo je zavrnil zaradi kraje svojih izumov in nepriznavanja dosežkov. Tesla je seveda za svoje delo dobil množico priznanj: Edisonovo medaljo, častne doktorate na številnih univerzah v Ameriki in Evropi, po njem se imenuje merska enota gostote magnetnega pretoka, tehniški muzej, letališče v Beogradu, inštituti, avenija v New Yorku. Svoje načrte je moral ustaviti zaradi pomanjkanja denarja, zato je mnogo njegovih idej ostalo skritih in neuresničenih. Na žalost je svoja zadnja leta preživel v revščini, v družbi svojih golobov. Umrli je v New Yorku, 7. januarja 1943, v 86. letu starosti.

Ameriška revija Life ga je uvrstila med 100 najpomembnejših ljudi v zadnjih 1000 letih. V omenjeni reviji so ga označili kot enega najdaljnovidnejših izumiteljev sodobne dobe. Unesco, odbor OZN za izobraževanje, znanost in kulturo je ob 150-letnici rojstva velikega znanstvenika razglasil Nikolo Tesla za Unescovo osebnost leta 2006. ●

Janez Mikec, T3a

Izdelki dijakov

Projekte dojemam kot izziv

Intervju s prof. Tino Zrilič

Na hodnikih Šolskega centra je opaziti kar nekaj plakatov in projektov, ki nastajajo pod mentorstvom profesorice angleščine in geografije, Tine Zrilič. Ker sva pripadnici prve generacije, ki jo je poučevala, sva se odločili, da za tokratni Tegi z njo malce pokramljava.

Kako ste se odločili za študij? Ste razmišljali še o kakšni drugi smeri?

Za študij sem se odločila izključno po "receptu", kaj imam rada in kaj me zanima. Vse življenje sem opazovala mamo, kako uživa v tem poklicu in vedno sem imela v mislih, da bi tudi jaz rada kdaj počela kaj podobnega. Poleg angleščine in geografije sem se odločala še med pravom in ekonomijo. Po končani Srednji ekonomski šoli sem nadaljevala študij na Univerzi v Mariboru. Bila sem pridna študentka in vedno sem vse pogoje naredila že pred poletnimi počitnicami. Seveda je za uspešno delo potrebna tudi sprostitev, tako da tudi druga stran mojega študentskega življenja ni trpela. Študij geografije je bil težak, ampak tudi zelo zanimiv. V drugem letniku nas je bilo samo 14 študentov, ki pa smo se zaradi terenskih del ter raznih obveznosti zblížali med seboj in smo na koncu študija delovali že kot ena družina.

Na oddelku za anglistiko pa je bil zanimiv način dela, kajti tuji profesorji so bili z drugačnim pristopom za študente zanimivi in so na nevsiljiv način vplivali k sprotnemu obiskovanju predavanj, sodelovanju ter izpolnjevanju študentskih obveznosti. Spomnim se vedno polnih predavalnic.

Se vam zdi, da se je način šolanja kaj spremenil, odkar ste sami obiskovali šolo? Kaj menite o "današnjih" dijakih?

Odkar sem bila dijakinja srednje šole se je veliko spremenilo. Zdi se mi, da smo mi šolo dojemali veliko bolj resno, odgovorneje smo opravljali svoje obveznosti ter se intenzivneje posvečali učenju. Mislim, da nam je bilo pomembno dobiti dobro oceno, ki je bila resnično ogledalo našega znanja. Spomnim se svojega razreda, kjer je bila najslabša ocena dobro (3) in tako smo se vsi vedno trudili, da ne bi bili med "slabšimi". Če splošim, danes opažam, da nekaterim dijakom ni pomembno znanje, ampak samo način, kako priti do pozitivne ocene, pa ne glede na realen odsev znanja. Pa tudi sam bonton dijakov se je spremenil. Na začetku je bil to zame pravi šok, ko sem videla, da nekateri ne poznajo nobenih meja. Na to se nisem navedila, niti se ne želim. Od svojih dijakov zahtevam spoštovanje, kakršno želijo tudi oni od mene. Zaenkrat nam uspeva in tako tudi dobro funkcioniramo.

Kaj so vam priporočali študirati (kaj je bilo takrat perspektivno)? So tudi vas svarili o "poplavi" določenih kadrov? Kaj naj bi bilo perspektivno za nas?

Ko sem se odločala za študij, sem vedela samo, kaj me zanima. Starši so moje idealne predstave o prihodnosti postavili na

realna tla, tako da se navsezadnje nisem odločila za študij ekonomije. Seveda so nas svarili o poplavi določenih kadrov. Toda še vedno verjamem v besede prijatelja, ki je dejal, da če misliš, da ne boš dobil dela z določeno izobrazbo, potem je bolje, da se ne odločiš za ta študij. Rada bi verjela, da ljudje uspejo samo na podlagi sposobnosti in znanja, a v Sloveniji se je mlademu človeku težko uveljaviti in to me žalosti. Poznam ljudi, ki so veliki potenciali, imajo energijo, znanje, ideje, a jih ne morejo realizirati, ker enostavno niti ne dobijo priložnosti.

Za vas? Mislim, da ste na pravi poti glede na to, katero srednjo šolo obiskujete. Dela vam ne bo manjkalo, če bo vaš študij le nadaljevanje in poglobljanje strokovnega znanja, pridobljenega v srednji šoli. Torej... študij v tehniški in naravoslovni smeri gotovo ne bo zgrešen, kar se tiče tudi bodočega dela, seveda.

Kakšni ste bili kot dijakinja/študentka?

Kot dijakinja sem, kot sem že omenila, obiskovala Srednjo ekonomsko šolo Novo mesto. Na tej šoli poučuje tudi moja mama, tako da sem bila res vzorna v vseh pogledih. Tekom svojega šolanja nisem niti enkrat manjkala neopravičeno pa tudi šolski uspeh mi ni delal težav. Kot študentka pa sem vedno vedela, kaj je moj cilj in sem se trudila, da ga dosežem. Tudi na študiju so mi bile ocene pomembne, saj sem že takrat premišljevala o nadaljevanju le-tega in se zavedala pomembnosti dobrega povprečja ocen. Svojim staršem nisem torej povzročala nobenih problemov.

Se je bilo kot nov profesor težko uveljaviti med "legendami" na Šolskem centru?

Hmmm... Ko sem prišla na Šolski center, sem ugotovila, kako pomemben faktor delovnega okolja so tudi dobri sodelavci, ki ti včasih lahko priskočijo na pomoč s kakšnimi nasveti ali izkušnjami. Nikoli nisem nikogar dojemala kot "legendo", je pa res, da so določeni ljudje, ki jih zaradi znanja, izkušenj ter njihovega karakterja zelo spoštujem, cenim, jih povprašam za kakšen nasvet in se z njimi z veseljem pogovorim tudi o kakšni aktualnejši temi.

Opaziti je veliko vaših projektov... Je težko motivirati dijake za obšolsko delo? Kako sami najdete čas za to?

Projekte dojemam kot izziv. Če z razredom začutim "energijo" in vidim, da so dijaki motivirani, z veseljem delam z njimi in mislim, da se tudi njim ni odveč posvetiti še kakšnemu dodatnemu delu poleg šolskih obveznosti. Res smo z dijaki sodelovali že na nekaj projektih, ki so potekali na državni in celo evropski ravni. Kadar se lotim kakšne dejavnosti, želim, da so v določenem projektu vključene izključno ideje dijakov. Ne maram vmešavanja ostalih, ker se mi zdi, da želi potem

vsak uveljaviti svoje ideje in mnenje. Od vseh projektov mi je ostal najbolj v spominu projekt Več znanja za več turizma, kjer so dijaki na turistični tržnici predstavili potencialno turistično ponudbo novomeške pokrajine. Pa tudi Pilotni projekt reke Krke, ki je financiran iz finančnih skladov EU, ni bil majhen zalogaj. Znotraj tega projekta se je oblikoval Parlament mladih reke Krke, katerega člani so bili tudi dijaki naše šole. Ponosna sem bila na njih, ko sem videla, da imajo konkretne ideje, ki bi pripomogle k izboljšanju okoljskega stanja porečja reke Krke in ekološke izobrazbenosti mladih, in seveda na dejstvo, da so znali argumentirano zagovarjati svoje mnenje. Pomanjkanje časa pa zna včasih res predstavljati problem, toda če se kaj hoče narediti, se to tudi naredi. Res pa imam na ta račun potem toliko manj prostega časa.

Kaj pa počnete v prostem času?

Kot sem že rekla, imam le-tega zelo malo. Posvečam ga pisanju magistrske naloge in prijateljem. Včasih se zgrozim, ko ugotovim, da je že nedelja, pa se mi zdi, da je bil ravnokar ponedeljek. V času počitnic pa si brez slabe vesti vzamem čas samo zase in se kam odpravim. Potovanja so moja strast že iz srednješolskih dni. Danes pa si daljša potovanja privoščim le med poletnimi počitnicami. Takrat se popolnoma sprostim, odmislim vse skrbi ter poskušam maksimalno uživati v deželi, v kateri sem. Na takih potovanjih imam vse svoje premoženje v enem nahrbtniku in ne potrebujem nič drugega kot dobrega sopotnika ali sopotnico, veliko smeha in dobre volje. In vedno znova spoznavam, kako smo si ljudje različni in hkrati enaki. Iz vsakega potovanja sem se vrnila navdušena in včasih me prime želja, da bi kar šla za dalj časa malo po svetu, a realna nota življenja in odgovornost prevladata. Seveda pa ne smem pozabiti na klišejski stavek, ki pa si ga iskreno vedno v mislih ponovim, ko pridem domov: "Doma je res najlepše."

Kaj bi svetovali dijakom, bralcem Tegi-ja?

Kot prvo se zavedajte, da je v življenju najpomembnejše biti dober človek in do drugih se obnašajte tako, kot želite biti sami obravnavani v naši družbi. Vedno je potrebno imeti cilje in jim slediti. Včasih se nam zdi, da so določene stvari preveč oddaljene in se nam zdi realizacija želja nemogoča, toda ob trudu vedno pride trenutek, ko si lahko dokažemo, da je vse mogoče.

Hvala za odgovore in vaš čas ter še veliko uspeha pri delu.

Maja Kobe,
Nina Lončar, T4.b

Športni dokaz dolenjske kakovosti

Intervju z Matjažem Smodišem

Vedno radi z zanimanjem spremljamo življenjsko pot in dosežke ljudi, ki so se rodili v našem kotičku Slovenije, na Dolenjskem, in ki so s svojim talentom in znanjem odšli v širni svet novim zmagam in uspehom naproti.

Pa naj začneva malce ugankarsko...

Do sedaj je v košarki osvojil:

- naslov državnega prvaka s KK Krka v sezoni 99/00,
- naslov državnega in evropskega prvaka s Kinderjem iz Bologne v sezoni 00/01,
- pokalno zmago Italije s Kinderjem v sezoni 00/01 in 01/02,
- naslov državnega prvaka Italije s Fortitudom iz Bologne v sezoni 03/04,
- naslov državnega in evropskega prvaka ter pokalno zmago Rusije s CSKA-jem 05/06,

- v naslednjih letih bo osvojil... je sploh še kaj ostalo neosvojenega v tem športu?

Ste se že spomnili?

Za 2% tistih, ki še vedno tavate v megli, pa majhna pomoč: Je zmagovalec, najboljši igralec in najboljši strelec državnega prvenstva v košarki za srednje šole z ekipo ŠCNM za šolsko leto 96/97.

Zdaj zagotovo že veste: to je najuspešnejši in najbolj priljubljen novomeški športnik, največji in najvišji, najbolj produktiven tudi glede naraščaja, naj meščan Novega mesta...

Sedaj že vrabci na veji čivkajo, da je to, kdo drug kot, Matjaž Smodiš!

Zadnji dan pouka, v petek 22.12.2006, sva izkoristila kratek Matjažev postanek v Novem mestu za hiter pogovor.

V sredo v Solunu zmaga s CSKA-jem v Ligi prvakov, danes že v Novem mestu. Gospod Matjaž, v Solunu pričakovano dobra igra in posledično gotova zmaga, nato pa božično-novoletni prazniki v Novem mestu. Vaš komentar?

Po tekmi v sredo smo igralci dobili nekaj prostih dni, tako da so soigralci šli vsak po svoje, jaz pa z družino domov v Novo mesto. Praznike bom preživel z družino in med prijatelji.

Ste eden od nosilcev igre ruskega prvaka, ki ga uvrščajo med glavne favorite za novo evropsko krono. Kaj pričakujete v letošnjem tekmovanju?

V dosedanjem delu Lige prvakov nam gre dobro, zmagujemo in če ne bo poškodb in morebitnih zapletov, pričakujem, da se bomo uvrstili na Turnir četverice, tam pa z malo sreče niti nova evropska lovorika ni nedosegljiva.

S košarko ste začeli kot 10-letni fantiček na OŠ Grm, s 14. leti ste že igrali za člansko ekipo KK Novo mesto 92 v tretji slovenski ligi. Po končani osnovni šoli se vpisete na ŠC Novo mesto, Srednjo gradbeno šolo. Kakšni so vaši spomini na srednjo šolo?

Srednješolska leta so bila lepa in mi bodo kot taka ostala v trajnem spominu. Takrat sem zelo hitro napredoval kot košarkar, ekspresno sem šel skozi vse reprezentativne selekcije (pionirsko, kadetsko, mladinsko). S pomočjo potrpežljivosti profesorjev sem uspešno zaključil srednjo šolo in prišel do poklica gradbeni tehnik. V lepem spominu mi je tudi zmaga dijaške ekipe ŠC Novo mesto v košarki za srednje šole. Naša ekipa, v kateri je bil tudi Jure Balažič (nekdanji košarkar Krke), je prepričljivo osvojila prvo mesto. Spomnim se, da smo v finalu premagali 2.gimnazijo Maribor s Sanijem Bečirovičem in Boštjanom Nachbarjem.

Ste začetnik niza uspešnih nastopov dijakov ŠC NM na srednješolskih tekmovanjih. Slišala sva, da ste pokrovitelj ekipe našega centra v tekmovanju ŠKL, je to res?

Delno spremljam košarkarsko dogajanje v Sloveniji, vidim, da KK Krka spet počasi napreduje proti vrhu slovenske košarke. Seznanjen sem, da dijaška ekipa ŠC NM uspešno nastopa v ŠKL in kot bivši dijak sem sprejel vabilo za pomoč in pokroviteljstvo.

Na ŠC Novo mesto vas ne vežeta le košarka in šola, marveč tudi družina. Vaša soproga Andreja je končala srednjo zdravstveno šolo, aktivno se je ukvarjala z atletiko (skok v daljino in troskok). Imata dva fanta: Kristijana (7 let) in Luka (5 let). Bosta športnika?

Res je, imava dva fanta, tretji otrok je na poti. Otroka sta zdrava in če se bosta odločila za šport, ne bom imel nič proti.

Oprostite, gospod Matjaž Smodiš, ampak morava Vas vprašati; če bo tudi tretji otrok fant, ali mislite nadaljevati do popolne košarkarske peterke?

Tudi to je mogoče, le da ni odvisno samo od mene; ko bosta malo starejša, bosta vedela, da o tem odločajo ženske!!!

Oprostite za vprašanje, malo naju je zaneslo, zdaj spet bolj resno. Kako vidite vašo košarkarsko prihodnost?

Pogodba s CSKA me veže do konca sezone 2007, potem pa bomo videli. Res pa je, da mene in mojo družino vleče bolj v tople kraje.

Kaj pa Amerika?

Mislím, da z Ameriko ne bo nič, ker so mi bolj pomembna družina in otroci. Lahko pa tudi povem, da mi tudi v Evropi prav nič ne manjka.

Na koncu pogovora sva se g. Matjažu Smodišu lepo zahvalila za prijaznost in prosti čas, ki ga je žrtvoval za naš pogovor. S seboj je prinesel tudi darilo: dres moštva CSKA, ki ga je podaril kapetanu ekipe ŠC Novo mesto, Reneju Žvanu. Zaželela sva mu uspešno kariero in športno pot še naprej, voščila prijetne praznike in veselo praznovanje novega leta v krogu domačih ter ga za konec poprosila, naj se še kdaj oglasi in nas razveseli s svojim obiskom. ●

Marko Pirc,
Janez Mikec ,T3.a

Fotografilen

Intervju s Tilnom Boršnarjem

Med raznimi športnimi oz. kulturnimi dogodki vedno opazimo Tilena Bošnarja, dijaka 4. letnika tehniške gimnazije, kako se trudi v objektiv ujeti najzanimivejše utrinke. Njegove fotografije najdemo tudi v Tegiju in na spletni strani Šolskega centra. Ker je človek, ki se praktično ukvarja s tisoč in eno stvarjo in ker je pri fotografiranju vse bolj uspešen, smo ga dijakinje iz T4.b (Nina, Tjaša, Maja in Barbara) povabile na intervju.

Kaj te je navdušilo, da si se začel ukvarjati s fotografiranjem?

No, vseč mi je, da lahko čisto navaden predmet, kot je na primer miza, fotografiraš na sto in en način, iz različnih kotov, ob različni svetlobi, tako da se včasih sploh ne prepozna več osnovnega predmeta. Ker je moj oče fotograf, sem se že prej seznanil z vsemi pripomočki v foto studiu in tudi fotografije so mi precej blizu. Na tak način sem poznal fotografske zakone in pravila že preden sem začel fotografirati.

Kaj pa najraje slikaš?

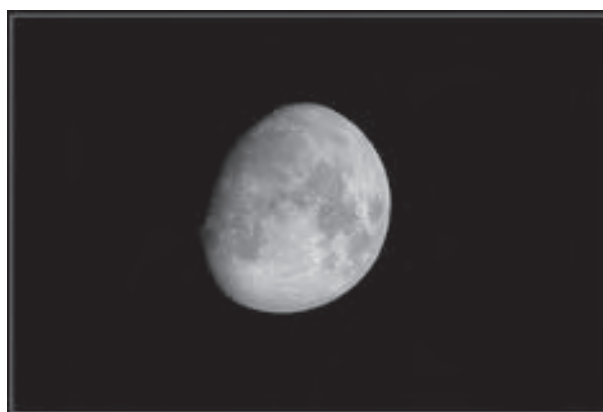
Zanimivo mi je slikati ljudi, še posebej portrete. Zabavno je, ko človeka fotografiraš, ko ni pripravljen. Ali pa tudi, ko se nekateri ljudje včasih nočejo slikati, ker se bojijo, kakšni bodo na sliki, ko pa se navadijo in sprostijo, so tudi fotografije boljše. Včasih vidim kakšen zanimiv predmet v naravi in če imama fotoaparata zraven, takoj nastane nova fotografija. Fotografiram pa tudi za potrebe šole, za kar me je motiviral razrednik.

Slišale smo, da si zmagal na fotografskem natečaju...

Ja, sodeloval sem na natečaju za National Geographic. Moja fotografija je bila izbrana za najboljšo, zato sem dobil nagrado pa tudi brezplačno naročilo na revijo National Geographic. Za natečaj sem izvedel zelo pozno, zato sem se moral hitro odločiti, kaj bom fotografiral. Na koncu sem izbral »Raci v letu«, na kateri sem kar dolgo čakal ob reki. S prijateljem sva se jih trudila priklicati kar z oponašanjem in imela sva res srečo, da so se prikazale ravno takrat.

V čem pa je skrivnost, da nastane dobra fotografija?

Najbolj preprost recept je, da izbereš nekaj, kar ti je res všeč, in potem poizkušaš toliko časa, dokler ti ne uspe. Poizkusiti je treba večkrat in z različnimi funkcijami, ki jih nudi fotoaparata. Odvisno je tudi od tega, s kakšnim fotoaparatom slikaš.

Kakšen fotoaparata pa uporabljaš? Kaj bi priporočil nam, amaterjem?

Največkrat fotografiram z Nikonom D70s, če pa želim boljše in kvalitetnejše fotografije, uporabim Nikon D200.

Razlika med njima je pač v kakovosti slik; kot če bi primerjal vožnjo s Polom ali Mercedesom. Najbolj pomembno se mi zdi, da se na fotoaparatus navadiš, in da poznaš vse njegove funkcije; odvisno pa je seveda tudi od tega, kaj želiš slikati. Zdi se mi, da so uporabniku najbolj prijazni fotoaparatus znamke Canon in Nikon, začetniki pa bodo lažje slikali, če bodo uporabljali autofunkcijo.

Kaj pa šola? Razmišljaš o študiju fotografije?

Mislim, da bo fotografirajnje ostalo moja obstranska dejavnost, s katero bom zapolnil prosti čas. Fotografiranje ne nameravam študirati, ker je fakulteta v Pragi, zato je šolanje zelo drago. Pa tudi veliko drugih ciljev imam. Po mojem mnenju je pametneje izbrati kakšen bolj nevtralen študij, fotografiraš pa bolj za hobi.

Kaj pa ostali hobiji?

Veliko prostega časa porabim za druženje, klepet in zabavo s prijatelji, igram kitaro ter sem član KŠOT-a (Klub študentov občine Trebnje), kjer sodelujem v najrazličnejših projektih. Veliko se tudi ukvarjam s športom. Ker sem se prenehal ukvarjati s sk8-anjem, ki je vir raznih poškodb, sem se začel zanimati za hokej - tistega na ledu in asfaltu. Poleg tega pa sem t.i. »poklicni fotograf« za www.duo-mc.com.

Kako pa poleg vseh teh stvari sploh še najdeš čas za šolo?

Mislim, da si moraš znati razporediti čas, saj potem lahko delaš več različnih stvari. Brez veze je delati nekaj, kar te ne zanima in nimaš nobene koristi od tega. Zelo poredko gledam televizijo, ker vem, da se bom preveč zamudil in da ne bom mogel početi česa koristnejšega. Če nismo pozorni, za televizor mimogrede porabimo več ur. Ne smemo se izgovarjati, da nimamo časa; časa je dovolj, samo porabiti ga je treba funkcionalno.

To torej tudi svetuješ bralcem Tegi-ja? Še kakšna zaključna misel?

No, izkoristite svoj čas in počnite čim več stvari, saj vse enkrat pride prav. O fotografiranju pa drži, da treba čim več vaditi in poizkušati, ker bo na tak način zagotovo nastala kakšna dobra fotografija.

HVALA ZA ODGOVORE IN ŠE VELIKO USPEŠNIH POSNETKOV. ●

Maja Kobe,
Nina Lončar, T4.b

www.duo-mc.com

DUO MUCHOS COHONES

naših gričkov, ime DUO MUCHOS COHONES pa že samo po sebi veliko pove, od kod izvira (muchos cohones = velika jajca).

Lepotca oblegana s trumami oboževalk in njihovih mater pa slava ni pokvarila. Povedala sta, da za to skupino stoji cel

Kot dva dolenjska raperja se nam z značilnim veseljaškim pridihom v svojih pesmih predstavitva dijaka T4.a Matija Pajer (Pajer) in Matjaž Tramte (Patak). Veselost sta verjetno staknila na kakšnem izmed

krog njihovih prijateljev (v glavnem iz 4. letnikov TG).

Do sedaj so skupaj ustvarili že dve pesmi (Duo Muchos Cohones in Porké), ter dva odlična videospota za obe skladbi. Pri snemanju sta sodelovala snemalec in montažer Kristijan Stramič in režiser Robert Slak, oba dijaka T4.a. S pomočjo Iztoka Smoliča T4.c in Roberta Slaka pa sta superzvezdnika dobila spletno stran www.duo-mc.com. Tam lahko dobite njihuni skladbi ali videospota, lahko spremljate vse dogajanje v okviru skupine ali pa se le včlanite v njun Fan klub.

Na vprašanja je odgovarjala cela skupina, saj fantje stavijo na uspeh moštvenega duha.

Od kje ideja za to?

Vse se je začelo iz navadne šale. Pri pouku nama je bilo dolgčas in sva s svojim izjemnim smislom za rime napisala nekaj hitrovuholetečih komadov. Nato sta na sceno stopila Robi in Kristijan, ter naju »prisilila« na snemanje spota. Tako sta iz enega spota nastala dva, prikazala pa se je tudi spletna stran na kateri si lahko ogledate vse o nas in še kaj več.

Ste prejeli kakšne komentarje s strani učiteljev/vodstva šole?

Na splošno so precej redkobesedni. Nekaj pohval je sicer bilo, vendar svoje mnenje raje obdržijo zase. Le kdo bi vedel zakaj? Največja pohvala pa prihaja s strani prof. Majzlove, ki redno obiskuje našo stran in je tako postala naša fanica.

Kakšni so načrti za naprej? Kaj lahko pričakujemo v prihodnje?

Ambicije so visoke. Trenutno že potekajo priprave na nov komad, v katerem lahko pričakujete gosta. Njegovo ime pa naj ostane skrivnost. Močno razmišljamo tudi o izdaji albuma, na katerem bodo vsi dosedanji hiti (Greatest hits). Še vedno se bomo držali tega žanra kot do sedaj, naša prioriteta pa so še vedno spoti in koncertne turneje.

Je ta projekt kakšna parodija, kaj ste hoteli pokazati s tem? Ne ni parodija. S tem smo hoteli pokazati, kako se talenti ne smejo ozirati na mnenje drugih in morajo nadaljevati pot k svojemu življenjskemu smotru.

Vsi lahko sledijo svojim sanjam in se povzpnejo do zvezd svetovne estrade (smeh celotne ekipe).

Ali je vse skupaj posledica preveč prostega časa?

Ne nikakor. To je zgolj posledica neizmerne talenta in še bolj talentiranega crew-a. Prosti čas porabimo za izdelovanje aranžmajev, gobelinov, ikeban, namiznih prtčkov, ukvarjanjem z ornitologijo in ostale podobne zadeve. Patak je še posebno za-grizen drvosek, Pajer rad sadi rože, Kristijan je dilar (dila=skejt), Robi pa je glistorejec in je do sedaj v svoji farmi vzredil že več sto deževnikov, kateri mu pridno rahljajo zemljo. Na nek način konev koncev vsi živimo v posebni simbiozi z naravo.

Koliko ste oblegani s strani fenic?

Fenic je iz sekunde v sekundo, iz minute v minuto, iz ure v uro, iz dneva v dan, iz tedna v teden, ...vedno več. Zahvalili pa bi se jim prav zato, ker nas ne oblegajo, ne dodajajo na MSN, ne pošiljajo ljubezenskih pisem in si ne želijo biti naše grupike.

Kako na to gledajo vaši starši?

Imamo zelo razumevajoče starše, kateri nas na naši poti do uspeha podpirajo. Tukaj bi se Patak rad zahvalil svoji mami, ki je za zadnje snemanje spekla slastne piškote, odličen pa je bil tudi štrudelj.

Ali bo po srednji šoli to še ostalo?

Vsekakor! Naše prijateljstvo bo za vedno ostalo, saj nihče ne more pretrgati tako močnih prijateljskih vezi, katere so se spletle med nami v teh 4 letih. Skupaj smo preživeli mnogo prijetnih nepozabnih trenutkov, nekaterih se niti ne spomnimo več.

Snemanje spotov in pisanje novih besedil se bo še vedno nadaljevalo, brez skrbi.

Pisout! ●

Marko Pirc, T3.a

Zanimiv človek zanimive preteklosti

Intervju z duhovnikom Janezom Zdešarjem

Človek, kateremu bi lahko rekli heroj v domačem kraju, meni predstavlja nekdo, kateremu so bolj pomembna življenja drugih kot njegovo lastno, kateri veliko stori za domači kraj in je njegovo ime velikokrat slišati med ostalimi ljudmi. Eden tak je v mojem domačem kraju zagotovo duhovnik šmarješke župnije, Janez Zdešar, čigar korenine segajo 42 let nazaj, v vas po Krimom, Podpeč, ki leži na obrobju Ljubljanskega Barja.

Vsi ljudje smo drugačni in prav gotovo ne more vsak postati duhovnik. Že to ga v mojih očeh naredi heroja, ker se je odločil za tak poklic, s katerim nesebično pomaga drugim ljudem. Je vedno vesel, poln energije, vse jemlje z nasmeškom na obrazu in je pripravljen sprejeti vsakogar.

Veliko ljudi misli, da so župniki pač ljudje, ki opravljajo rutinske dolžnosti, katere so znane nam navadnim smrtnikom. Da bi o tem izvedel kaj več, sem se odločil, da bom opravil intervju z našim župnikom. Izvedel sem veliko zanimivih stvari, kot je ta, da je igral v skupini Don Mentoni in da se rad ukvarja s padalstvom. Več zanimivosti si preberite v nadaljevanju.

S čim ste se ukvarjali, preden ste postali duhovnik? Ste imeli službo?

Počel sem ogromno stvari, težko bi sedaj vse na hitro povedal, sicer pa sem počel precej običajne stvari. Hodil sem v šolo, ker je bil oče obrtnik, avtoklepar, sem hodil v takšno šolo, da sem lahko kasneje pet let delal v delavnici kot avtoklepar.

Ste bili župnik kje drugje, preden ste prišli v Šmarjeto?

Ne, župnik sem postal šele v Šmarjeti, bil pa sem kaplan tri leta v Ljubljani, v župniji Sveti križ, na Žalah, potem pa tudi kaplan v Novem mestu, v Šmihelu. V duhovnika sem bil posvečen leta 1995. Sedaj sem v Šmarjeti že sedmo leto, duhovnik pa sem skupaj deset let.

Da ste postali duhovnik, ste verjetno študirali teologijo. Je bilo težko?

V zvezi s tem naj povem samo eno zanimivost. Ko sem hodil v tri-letno poklicno šolo, ki je sicer zelo lahka šola, sem težko zdeloval, ker enostavno nisem bil zainteresiran. Zgodilo se je celo, da sem pri enem predmetu v eni konferenci imel kar štiri nezadostne ocene in sem bil tako eden slabših učencev v razredu. Ko sem začel s študijem teologije, pa ne da bi me sama teologija toliko zanimala, temveč to, da me Bog kliče v duhovništvo in ko sem našel svoj smisel, mi študij sploh ni bil težak. Sicer res, da sem bil od ostalih malo starejši in da sem se moral več učiti, a mi je bilo to v veselje.

Kaj vas je v mladosti zanimalo in s čim ste se najraje ukvarjali?

V mladosti sem se ukvarjal z mnogimi stvarmi, predvsem pa sem se navduševal nad športom. Že v mladih letih sem treniral gimnastiko, a sem jo moral prenehati zaradi poškodbe kolena. Sprva sem hotel postati celo učitelj telovadbe, ker pa nisem bil sprejet na gimnazijo, sem se popolnoma usmeril v glasbo in vse svoje življenje podredil njej. Tako zelo sem bil v glasbi, da sem celo ljudi ocenjeval po tipu glasbe, ki so jo poslušali. Če mi ni bila po godu, se nisem niti pogovarjal z njimi.

Slišal sem, da ste igrali v skupini. Kje ste začeli? Kakšno zvrst ste igrali?

Začel sem z igranjem harmonike, hodil sem tudi v glasbeno šolo. Nadaljeval sem bolj svobodno, ko so v vasi ustanovili nekakšno garažno skupino in je igralec bas kitare odpovedal, so meni ponudili mesto v njej. Bolj resno je postalo v skupini Dvojakov, kjer sem igral bobne, igrali smo rock zvrst glasbe. Kasneje pa sem bobnal tudi v skupini Don Mentoni, kjer pa smo igrali blues.

Torej iz bobnarja, rockerja v duhovnika. Kaj vas je prepričalo, da se ste se tako spreobrnil?

Vplivalo je več dejavnikov, ena prelomnica pa je gotovo moj odhod v vojsko. Tam sem bil prvič sam in brez nekoga, ki bi me branil. Prej je bil to vedno oče ali kdo drug. Tu sem se srečal s smislom življenja, začel razmišljati, zakaj sploh živim. Postalo mi je jasno, da se želim poročiti in da mi ni vseeno, kakšno dekle dobim. Želel sem dekle s podobnimi načeli in vrednotami kot jih imam sam. Kasneje sem se pridružil neki duhovni skupini, v kateri je bilo dekle, ki mi je bilo všeč. S to skupino sem se začel družiti, bilo mi je lepo z njimi, še posebej za novo leto, ki smo ga preživeli z igranjem na kitaro, petjem, v drugačnem okolju, kot bi ga sicer preživel, verjetno na kakšnem plesišču z alkoholom. Tudi naslednjega dne nisem bil razočaran in utrujen kot sicer in tako sem spoznal, da želim živeti na tak način.

Torej vam življenje duhovnika ustreza ali vam je morda žal, da ste se tako odločili?

Če pogledam nazaj, se ne bi odločil drugače. So trenutki kot povsod, na primer v zakonu, ko si v stiski, krizi, toda če je v božjem načrtu, da me je poklical, da postanem duhovnik, da svoje življenje prepustim njemu, je to božji načrt, znotraj katerega sem najbolj srečen. Kadar živim tako, sem najbolj srečen in izpolnjen. Takoj ko iščem nove, drugačne, poti izven tega načrta, mi postane težje, ampak vem, da je edina pot ta, da poslušam Boga in prepričan

sem, da sem se pravilno odločil. Če bi se odločil drugače, bi mi bilo gotovo veliko težje.

Prostega časa najbrž nimate na pretek, ko pa ga imate, kaj tedaj najraje počnete?

Ja, res ga nimam ravno veliko, imam pa dan v tednu, ko imam mašo zjutraj in sem nato cel dan brez obveznosti do župnije. Takrat grem najraje v naravo s prijatelji, predvsem imam rad Belo krajino. Včasih grem na čoln, rad tudi plavam. Zanimajo me ekstremni športi, kot je padalstvo, vendar imam za kaj takega le redko čas. Sicer pa počnem običajne stvari, grem domov, pomagam...

Kaj vas v današnjem svetu najbolj moti? Če bi imeli na voljo eno čarobno željo, kaj bi spremenili?

No, tega ne vem, vem samo, da na primer revščine ne moreš odstraniti, vedno bo prisotna. Če bi kaj spremenil, bi to, da ljudje sreče in zadovoljstva ne bi več iskali v materialnih stvareh, na prvem mestu tudi jaz, da bi razumeli, da je življenje le to, kar prihaja od Boga in ne od sveta.

Morda še kakšna zaključna misel, ki bi jo radi sporočili ljudem?

Edino, kar je pomembno, je ljubezen. Tudi če bi vse knjige Svetega pisma skrčili ali pa če bi vse zgorelo in če bi ostal le stavek: Bog je ljubezen, je to vse. V tem je zaobseženo vse in to je edino pomembno, ljubi in delaj, kar hočeš. ●

Benjamin Polovič, T2a

Vsem odraslim bi morali biti mar vsi mladi

Pred časom sem bral intervju s starejšim britanskim trenerjem. Na vprašanje, kaj ga najbolj moti pri delu, je odvrnil, da se otroka, ki dobro (ali slabo) skoči, teče ali vrže žogico, nič več ne upa potrepeljati po rami ali ga stisniti k sebi. Časi so taki, da te zaradi bežnega dotika mladoletnika, s katerim mu hočeš pokazati svojo naklonjenost - ga pohvaliti ali potolažiti, kaj hitro lahko obtožijo spolnega nadlegovanja.

Dotik tujega otroka postaja tabu

Ponekod je skrb za neokrnjeno otrokovo integriteto odrasle potisnila v ljudomrzno obnašanje. Starši, ki pridejo po otroka v vrtec, si ne upajo poigrati se z drugimi malčki in na otroškem igrišču otrpnejo, ko tuj otrok pade z gugalnice in bi mu bilo treba pomagati. Radi bi ga potolažili, a le nemo čakajo, da bo kdo zbral dovolj poguma in se odzval. Skoraj nezaznavno in brez razprave, ali je to prav in zaželeno, smo se znašli v položaju, ko odraslim ni dovoljena nobena interakcija z otroki, razen če niso sorodniki, prijatelji ali za to poklicno usposobljeni. Evolucija je majhne otroke ustvarila prisrčne, nas pa pravila silijo, da nam je pri odzivanju na njihovo prisrčnost nerodno. Kar se je začelo kot razumljiva želja, da bi otroke zaščitili pred spolnim nadlegovanjem, je mutiralo v nekaj veliko širšega in motečega: predpostavko, da lahko vsak odrasel človek ogroža kateregakoli otroka. Sprevrženo pa je to, da je malo dokazov, da to drži.

V Veliki Britaniji, ki ima šestdeset milijonov prebivalcev, neznanci na leto ugrabijo in umorijo okrog sedem otrok, velikanska večina spolnih zlorab mladoletnikov, tudi usodnih, pa gre na rovaš sorodnikov ali prijateljev. Če otroci v svoji nedolžnosti po eni strani ne vedo, kako morajo gledati nas odrasle, mi po drugi naglo formaliziramo zavest o ogroženosti in jih npr. v šoli

poučujemo o »nevarnih neznancih«. V nekaterih zahodnih državah policisti v šolah predvajajo filme, ki kažejo, kako otrok kramlja z neznancem, ki ga nato ugrabi. Na srečo ga rešijo - in že je tu pouk: nikoli ne spregovori besede s človekom, ki ga ne poznaš. Stranger danger je pogubna doktrina, s katero mlademu rodu privzgjajamo nezaupanje do kogarkoli, ki ne sodi v njegovo ozko socialno skupino.

Sporno sporočilo: naj vam ne bo mar odraslih

To ni kultura, v kateri smo rasli v 60. letih. Seveda smo vedeli za »čudne stričke«, a tudi to, da ne prežijo za vsakim grmom. Odrasli nasploh in še posebej ženske so bili ljudje, na katere smo se lahko obračali po pomoč in ki jim je bilo mogoče zaupati. Oni so nam tudi preprečevali stvari, ki jih ne bi smeli početi, pa naj je šlo za prečkanje prometne ceste ali otroške pretepe. Pravzaprav smo cele dneve preživeli na ulicah, a smo čutili, da odrasli svet ves čas bdi nad nami in našo dobrobitjo. Katerikoli odrasel človek nas je lahko prijazno pozdravil ali pa nas poučil, kako naj se obnašamo. Vzgjajali so nas tudi sosedje, še več, vzgjajali so nas lahko celo anonimni mimoidoči, ki so si nam drznili posoliti pamet ali pa nas po čem povprašati. Med odraslimi je vladalo soglasje o tem, kaj otroci in mladoletniki smemo in česa ne smemo početi, in pri tem so odrasli drug drugega podpirali. Včasih smo ga otroci polomili in nam je kak sosed celo navil ušesa. Ko smo ga doma »zatožili«, je bilo največkrat tako, da so mu starši pritrdili iz preprostega razloga - ker je imel prav. Neredko so nam potem ušesa navili tudi oni.

Danes pa mora odraslega človeka, ki je tujega otroka odločneje pogrjal zaradi nesprejemljivega vedenja ali dejanja, pošteno zaskrbeti, ker je posegel

na področje, ki naj bi bilo le domena staršev in poklicnih vzgojiteljev. Najmanj, kar lahko pričakuje, je, da jih bo slišal od otrokovih oziroma mladoletnikovih staršev.

V zadnjih desetletjih so se strahovi glede zlorabljanja otrok spojili z individualističnim načinom vzgajanja in zdaj ne velja več nobena od zgornjih predpostavk. Otroci so zasebna skrb staršev. Če se odrasli bojijo tujemu naraščaju kazati toplino, pa ga še bolj s strahom grajajo, kajti soglasje o ravnanju ali upravičenosti avtoritete odraslega je popolnoma izginilo. To v naših družbah zapušča pošastno praznino. Danes večina odraslih neznane otroke preprosto »izbriše« - želijo si, da jih otroci, ko so mladi, ne bi dojemali kot grožnjo; bojijo se, da bi potem, ko bodo odrasli, otroci sami postali grožnja. Gre za čudno zmaličeno sporočilo, s katerim oskrbujemo mladino: Živite v svojem svetu in naj vam ne bo mar odraslih.

Večino časa, ki ga naši otroci preživijo v javnosti, ne čutijo niti podpore niti sankcij širše družbe. Prepuščeni so sami sebi. Očitno tudi v šoli ne znamo niti hvaliti niti kaznovati dovolj pomenljivo, da bi to znatneje vplivalo na obnašanje današnje mladine.

Tako govori vsakdanja izkušnja. Vzemimo za primer najstnike šole, kjer poučujem. Dijaki med odmori pogosto kadijo pod oknom učiteljskega kabineeta. Ker sem kot učitelj pooblaščen, da tudi vzgajam, se mi upre, da bi molčal. Odprem okno ter jih opozorim, da v šolskem prostoru, kamor sodi tudi bližnja okolica šole, ni dovoljeno kadijati. Vljudno ali pa tudi s strožjim glasom zahtevam, naj cigarete pogasijo. Običajen odziv je, da se mladec ali mladenka obrneta na peti in svoje pokadita do konca. Ker nisem njun profesor, sem zanju dovolj anonimen (ali onadva zame), da ne čutita nobene potrebe, da bi v soočenju z menoj spre-

menila svoje obnašanje.

Česa takega si pred tremi desetletji ni bilo mogoče predstavljati. Če je odrasel človek opozoril mladega, da počne nekaj, kar je zoper družbeno sprejeta pravila, je bil odziv praviloma pozitiven. Delovalo je sicer nekaj strahu pred avtoriteto odraslega, a nič zato, rezultat soočenja je bil ugoden. Zakaj je v nekaj desetletjih prišlo do take erozije obnašanja? Kaj pa, če le ni iz trte izvito, da imamo odrasli tako mladino, kakršno si zaslužimo?

Skozi kdove kateri dober namen vsiljena nevtralnost-sprevržena-v-brezbriznost do otrok preprosto mora negativno vplivati na njihova stališča. Če ti odrasel človek, ki ga srečuješ vsak dan, ne vrne nasmeha, in ti, ko se spotakneš in padeš, ne obriše opraskanih kolen ali ti ne pomaga, ko se izgubiš, in če pozneje še odkriješ, da ga moraš pojmovati kot potencialno nevarnega, se lahko upravičeno vprašaš: Zakaj bi zrasel v mladostnika, ki bi mu bili mar njegovi občutki, ko mu na vrt mečeš ogorke in prazne platenke ter bruhaš v njegovo živo mejo? Kakšne zveze si se naučil vzpostavljati s tujci? Prav nič nenavadno ni, da raziskave o medsebojnem zaupanju ljudi (in njihovem zaupanju v institucije) zadnja desetletja kažejo, da se vezi med nami rahljajo, da je socialno tkivo vedno bolj ponošeno.

Kakor danes vzgajamo otroke, je zgodovinsko gledano brez primere - posel prepuščamo zgolj staršem in plačanim strokovnjakom. Gre za strupeno kombinacijo, kajti tako, kot smo se bili odrasli prisiljeni odreči posplošeni odgovornosti za socializacijo mladih, družine, ki to funkcijo še opravljajo, ali razpadajo ali pa so starši tako preobremenjeni z delom in lastnimi potrebami, da jim ostaja malo časa za zadovoljevanje potreb svojih otrok.

Vse to bi nam moralo biti mar, kajti česar se naučimo zelo mladi, nas usod-

no določa pozneje. Pred leti so prikazovali dokumentarni film o nizozemskem Židu, psihologu, ki se je vrnil v mesto, kjer je živel v času, ko so nacisti okupirali njegovo domovino. Želel je zvedeti, zakaj so v njegovi očitno homogeni ulici nekateri ljudje tvegali vse, da bi zaščitili Žide, drugi pa so brez pomislekov izdajali vse, do katerih so gojili kakršnokoli zamero. Odgovor je našel v njihovem otroštvu. Tisti, ki so jih vzgajali tako, da so ljudi zunaj svoje ozke skupine pojmovali kot »druge«, so bili izdajalci. Tisti, ki so jih vzgojili v duhu »to bi se bilo lahko zgodilo tudi meni«, (1) so se bili pripravljene žrtvovati. Če želimo družbo, kjer bomo drug drugemu zaupali, moramo njene temelje utrjevati, ne spodkopavati.

Generacijska getizacija

Otroke in mladostnike moramo spet naučiti živeti z odraslimi in starejšimi. V imenu socializacije še povsem majhnega otroka pospravimo v vrtec. Sledita mu osnovna in srednja šola. Ker so starši na delu od jutra do poznega popoldneva, otroci večino svojega budnega časa preživijo v družbi vrstnikov. S starši preživijo prve jutranje ure ali minute dneva in prve ure zgodnjega večera in večer, tedaj pa so eni in drugi ali še ne prav prebujeni ali pa že močno vsestransko izčrpani. Taki pa oboji težko vzpostavljajo kakovosten odnos. V času, ki ga otroci in mladostniki preživijo v vrtcih in šolah, je razmerje med njimi in odraslimi (vzgojitelji-cami, učitelji-cami) približno 1:15, 1:25 in 1:32. Preveč otrok in premalo odraslih za kakršen koli občutni vpliv odraslega sveta.

Razmere podpirajo to rodovno monokulturo in otrokom ter mladostnikom jemljejo možnost, da bi odrasčali v dovolj pogostih stikih z odraslimi. V naravi so mladiči s starši toliko časa, dokler ne dozori za sa-

mostojno življenje. Ne vem, ali je pri kakšni živalski vrsti tako, da bi mladiči večino časa preživeli skoraj samo v družbi enako starih vrstnikov. Pri roki je vedno dovolj odraslih njihove vrste, da jih oskrbijo s poukom o umetnosti preživetja. V volčjem krdelu mladiče vzgajajo tudi druge odrasle živali, ne le njihovi starši. Generacijsko getizacijo lahko primerjamo z enodobnim gozdom, ki je zrasel na goloseku. Tu so vsa drevesa približno enako stara in biološka pestrost take združbe je manjša od tiste, kjer mlada, stara, odmirajoča in odmrta drevesa stojijo skupaj in se dopolnjujejo v veliko bolj zanimiv splet odnosov. Družba, kjer so rodovi pomešani, je doživljajsko bogatejša od družbe, kjer interakcija poteka v glavnem samo med enako starimi. V marsičem je tudi zahtevnejša, saj je treba upoštevati in usklajevati interese povprek več rodov.

Sicer pa v človeški skupnosti - razen v najrevnejših predelih sveta - zgolj preživetje ni več umetnost; je samoumevno in ne posebno težko uresničljivo. Veliko pomembnejši vidik so človeške veščine, tj. spretnost sožitja in sodelovanja, voljnost, da si nekaj deliš z drugim, da ga spoštuješ.

Socialni kapital

Ko začneta zaupanje med ljudmi in zaupanje v institucije pešati, nas mora zaskrbeti. Pred desetletjem je ameriški sociolog Robert Putnam mreže in norme zaupanja ter vzajemnosti pomenoval socialni kapital in odprl nove poglede v delovanje človeških skupnosti, pravzaprav v njihovo vedno bolj pomanjkljivo delovanje. Socialni kapital lahko ustvarjajo formalne organizacije - politične stranke, klubi, društva za opazovanje ptic, sveti staršev itd. - ali neformalne: krog prijateljev, prijaznih sosedov, bralna skupina itd. Kaže se v drobnih rečeh: ko pokimamo tujcu v

dvigalu, z roko pozdravimo voznika, ki nam je ustavil pred preходом za pešce - in velikih: ko tvegamo življenje, da iz deroče reke rešimo neznanca ali vse svoje življenjske prihranke zapustimo dobrodelni organizaciji. Putnam je prepričan, da socialni kapital ustvarjamo z odnosi s sorodniki, sosedi, sodelavci in prijatelji. Za njegovo propadanje krivi televizijo, spremembe v delovnem času in širitev velemest s priključevanjem predmestij in satelitskih mest - delujejo tako, da spodkopavajo pristno bližnje sporazumevanje. Socialnega kapitala je navadno najmanj tam, kjer ga najbolj potrebujejo: v prikrašanih oziroma socialno izključenih skupnostih. (2) Taka so npr. predmestja francoskih velemest, kjer so bili lansko jesen neredi.

Eno od znamenj pešanja socialnega kapitala je naraščanje asocialnega vedenja. Ljudje postajamo manj občutljivi za kršenje zakona, če gre za dejanja brez jasno opredeljive žrtve, npr. ko obdržimo stvar, ki smo jo našli, goljufamo pri davkih ali lažemo v svojo korist. Do teh dejanj so veliko strpnejši mladi, in čeprav s staranjem njihova strpnost slabi, nikoli ne dohitijo starejšega rodu. V zahodni Evropi opazajo, da asocialna dejanja, kot so vandalizem, hrup in nadlegovanje sosedov v stanovanjskih soseskah upadajo, medtem ko v mestnih središčih, transportnih sečiščih (postaje in postajališča) in na drugih javnih in »neosebni« lokacijah naraščajo. Asocialno obnašanje v mestnih središčih je usmerjeno na relativne tujce in javno lastnino in ne na zasebno lastnino in znanca oziroma sosede. Agresivnost je usmerjena v »drugega«, čeprav smo ljudje to, kar smo, pravzaprav šele »po drugem«.

Spremembe v socialnem kapitalu, vrednotah in asocialnem vedenju so povezane. Bogastvo modernih družb, ki tudi delno temelji na razvoju razredčenih, a razširjenih vrst zaupanja, nas je opremilo s sposobnostjo in samozavestjo, da se otresemo številnih vrednot, povezanih s tradicionalnimi religioznimi in družbenimi strukturami. Toda v novem svetu rahlejšega zaupanja, kjer pri vsakodnevnih odnosih rutinsko za-

upamo popolnim tujcem, se je zrahljal tudi naš občutek za drugega nasploh. Naši sosede v tradicionalni skupnosti so bili resnične osebe. Naši sosede v današnjih bolj abstraktnih skupnostih so veliko številčnejši, a bolj nejasni, kot slutnje obrazov, ki jih ne moremo povsem priklicati v spomin.

O takem stanju nas pouči primer, kaj se zgodi, če kupcu v trgovini vrnejo preveč drobiža. Če bi se to zgodilo v majhni trgovini na domačem vogalu, bi večina ljudi denar vrnila. Toda le malo jih je, ki bi drobiž vrnilo v velikem nakupovalnem središču. Čustvena zavezanost pravilnemu ravnanju, ko se soočamo z bolj anonimno, čeprav v splošnem zanesljivo in zaupanja vredno strukturo moderne družbe, postaja vedno šibkejša. Osebna neokrnjenost je stvar značaja, značaj pa je to, kar smo, ko nas gledajo vsi, in to, kar smo, ko nas ne gleda nihče.

In vendar drug z drugim shajamo bolje kot kdajkoli poprej

Moderne družbe so rešile vprašanje sobivanja, tako da so z zakoni in neformalnimi navadami predpisale primerno vedenje (npr. skupno razumevanje vljudnosti in olike). To je velik dosežek. Danes je v zahodni Evropi stokrat manj umorov, kot jih je bilo v srednjem veku. Razumevanje pravil obnašanja nam omogoča uspešne rutinske odnose s prijatelji in tudi s popolnimi tujci. Toda te etične navade je treba obnavljati z vsakim rodod posebej. Zato ni nenavadno, da vprašanje spoštovanja odmeva skozi stoletja. Peter Puščavnik je v 12. stoletju zapisal: »Mladi mislijo le nase. Do staršev in starosti ne čutijo spoštovanja. Zahteva po disciplini jih dela nestrpne.« Ali te besede iz dvajsetega stoletja ne veljajo tudi za enaindvajseto?

Družba se nenehno obnavlja, zato moramo navade vzajemnega spoštovanja ves čas spreminjati in prilagajati. Pri temeljih so se družbena pravila kljub pešanju tradicionalnih povezav in družbe, ki jih je oblikovala, izkazala za prožna - kot hiša iz kart, ki

še kar stoji, čeprav smo odstranili nekaj spodnjih. Na nekaterih področjih, kot so npr. skrb za okolje, živali in Tretji svet lahko rečemo, da mladi rod kaže celo več etične osveščenosti kot njihovi starši.

Toda v zadnjih desetletjih rastoča strpnost do sebičnih dejanj, kjer domnevno ni žrtev (odmetavanje smeti, razbijanje urbanega pohištva itd.), opozarja, da se je v naši etični hiši pojavilo preveč razpok. Zato bi morali spoštovanju posvetiti več pozornosti. (3)

V družbi in gospodarstvu relativnih tujcev družbena pravila potrebujemo bolj kot kdajkoli doslej. Potrebujemo prostor, kjer se bomo pogajali in razpravljali, kaj je in kaj ni sprejemljivo, misleč tako na posledice za druge kot za nas same. Mediji in politika v tem procesu igrajo pomembno, a nepopolno vlogo, enako kot neformalne razprave s prijatelji in v družini. Potrebujemo tudi posamično in kolektivno samozavest, da pravila, o katerih smo se sporazumeli, uveljavimo.

Naloga moralne prenove in premisleka ne more izginiti z usihanjem vpliva tradicionalnih religioznih institucij. Če nam ni vseč, da bi to vlogo prevzeli verski voditelji ali politiki, moramo nalogo opraviti drugače. To so lahko okrogle mize na televiziji ali bolj formalni premislek, kjer se s pomočjo mnenja naključno izbranega vzorca sodržavljanov odločimo za skupna pravila ravnanja.

Prav je, da se zanašamo tudi na druge, da nas na pravila opozarjajo in jih včasih uveljavljajo s silo, npr. na učitelje, varnostnike itd. Spoštovanja vedenjskih norm ne zagotavljata samo zakon in kaznovanje, ampak tudi nešteto posredovanj ter namigov s strani staršev, vrstnikov in sodržavljanov. Govorimo o kulturni spremembi, ki ne deluje hierarhično »od zgoraj«, ampak vedno le med enakimi, ko nas npr. navduši izjemen posameznik, sodelavec ali lokalna skupnost, ki se odlikuje po vzajemni pomoči, sočutju itd. Če pravil ne moremo ali nočemo spoštovati, moramo ali ustvariti nova, ki bodo sprejemljiva,

ali pa se navaditi na svet, kjer omejeno družbeno zaupanje postaja vedno bolj obnošeno in tanko.

Poskrbeti moramo, da tudi drugi odrasli, ne le starši, vzgojitelji in učitelji, prihajajo v dejaven stik z otroki in mladostniki. Močan vzrok nasilja, socialnih nemirov in asocialnega obnašanja je dejstvo, da je ponekod razmerje med številom otrok in odraslih močno v prid prvim. Otroški vojaki v Liberiji, ki so s tovarnjaki divjali naokrog in streljali s kalašniki, so bili med najbolj grozljivimi prizori predlanskega poletja. Podobe so bile tako odvrtno, da si je bilo težko predstavljati, kaj se skriva za njimi. In vendar je tu ključ za razumevanje nasilja in neredov, ne le po svetu, ampak tudi bližje našim domovom. To so družbe s številnimi otroki in maloštevilnimi odraslimi. Liberijski otroški vojaki živijo v nenavadno mladostni družbi. Tam je starostna mediana - točka, ki razdeli prebivalstvo na enako število starejših in mlajših - le 16,6 let. V Veliki Britaniji je 37,7 let.

Središče za Strateške in mednarodne študije v Washingtonu je odkrilo jasen vzorec: najbolj nemirne točke sveta so dežele z najmlajšim prebivalstvom. Od leta 1995 so bili kar v 16 od 25 »najmlajših« držav na svetu veliki državljanski konflikti. Kaj imajo skupnega Afganistan, Irak, Sirija, Pakistan in nemiri v francoskih predmestjih? V vseh naštetih deželah je starostna mediana nižja od 19 let. Med deželami z najstarejšim prebivalstvom so bili spopadi v zadnjih 15 letih le na Hrvaškem. Na Japonskem, v deželi z največ starimi ljudmi, je mediana pri 41,3 letih, in Japonska velja za eno najbolj miroljubnih dežel na svetu.

Roman Williama Goldinga Gospodar muh je srhljiva slika otrok, ki podivjajo, ko se po letalski nesreči brez odraslih znajdejo ujeti na otoku. Televizijske slike iz Liberije, Demokratične republike Kongo (mediana 16,5 let) ali Siere Leone (mediana 17,9 let) so bile samo strah zbujajoče utelešenje tega romana. Evropejci spregledujemo zelo pomembno dejstvo, namreč, da so tudi

naše najbolj prikrajšane skupnosti bistveno mlajše kot drugi deli dežel. Otroci in odrasli preprosto niso razporejeni enakomerno. V nekaterih skupnostih je razmerje med otroki in odraslimi v prid prvih. V nekaterih naseljih pridejo na 2 odrasla trije otroci.

Gostota otrok že dolgo velja za pomembno prvino pri varovanju naselij pred asocialnim obnašanjem, vandalizmom, pisanjem grafitov in mamili, ki te lokacije vlečejo navzdol. V 70-tih letih prejšnjega stoletja je v zahodni Evropi pri snovanju novih stanovanjskih naselij veljalo pravilo, naj bi bili na enega otroka po trije odrasli. Toda oblasti niso uspeli ohraniti ustrezne starostne mešanice populacij. Pravila pač vedno dajejo prednost družinam z otroki, zaradi česar so mnoga naselja napolnjena z družinami - nekatere so enoroditeljske - z majhnimi otroki. Taka naselja so pozneje, ko otroci odrasejo v najstnike in po številu močno presežejo odrasle, gojišče številnih problemov. (4)

Včasih se ljudje pritožujejo, da je v kakem delu njihovega mesta kot na Bližnjem Vzhodu. V teh besedah je zrno resnice. Dežele, ki jih pestijo največje stiske, se bojujejo s socialnimi posledicami dramatične demografske spremembe: niso kos mladostnikom. Medtem pa je Evropi, ki je sicer srednjih let, v določenih okoljih (predmestjih, mestnih četrtih) uspelo replicirati razmere teh mladih in neurejenih družb. To ni naraven pojav, ampak posledica stanovanjske politike in politike socialnega skrbstva. Ti področji povsod urejajo vlade, zato bi bilo prav, da ju uredijo in tudi sicer poskrbijo, da bodo odraščajoči otroci in mladostniki dovolj pogosto v stikih z dovolj velikim številom odraslih.

Razmerje med številom otrok oz. mladostnikov in odraslih bi morali spremeniti tudi v ustanovah, kjer se mladi pripravljajo na odgovorno odraslost: v šolah. Če naj bi naša šola šele postala »dijakocentrična« (možno je, da so imeli pri tem izrazu prste vmes salonski pedagogi s tezo, da doslej slovenski učenec in dijak sploh nista bila v

žarišču šolskega dogajanja), bi veljalo razmisliti o razmerju med številom učečih se in številom učiteljev oziroma vzgojiteljev. Učencem in dijakom bi koristilo, če bi jih izobrazevali in vzgajali v manj številčnih razredih. Tako bi povečali vpliv odraslih nanje. Na koncu koncev se v odgovorne odrasle razvijajo samo v interakciji z dovolj velikim številom odgovornih odraslih. ●

- (1) Jenni Russell, "Look out for all children", Guardian Weekly 2-8 december 2005
- (2) Ben Rogers, "Explaining apathy", Prospect, oktober 2003
- (3) David Halpern, "A matter of respect", Prospect, julij 2005
- (4) David Willetts, "Too many kids", Prospect, oktober 2003

Janez Penca, prof.

Glas tišine

Pomislimo, kolikokrat smo že slišali besede tišina, molčanje in molk. Oh, dolgčas. Vsi vemo, da velikokrat. Še največkrat kot majhni osnovnošolci, ki niso vajeni reda in s klepetanjem motijo pouk ter ob živce spravljajo učitelje. Posledice trde vzgoje se seveda kažejo v tem, da najprej pomislimo, kako mučno je molčati in kako pusto in tesno je, kadar zavladata molk in tišina. Gotovo pa se nam je kdaj vsaj zazdelo, da se zgodba o molku in tišini tu še ne konča. Celo več, zgodba dobi tu širši pomen. Odprejo se vrata v svet nas samih in naših najbližjih. Veliko globino in težo imata tako molk kot tišina; kot bratranec in sestrična, med seboj sorodna, a tudi različna. Možnosti, ki jih skupaj nudita, so tako brezmejne, kot je naša duša sama. Potrebno je le prisluhni glas tišine, glasnejšemu od vsakega drugega glasu in vrednejšemu od vsake besede. Ali mu znamo tudi resnično prisluhni, ga razbrati iz hrupne množice mnogih drugih glasov, ki vsakodnevno zadevajo ob nas?

Najprej vstaneš, pozajtrkuješ, se v naglici pripraviš in že zapiraš duri domače hiše. Saj veste. Vsak dan. Potem si na poti – peš, z avtomobilom, vlakom, avtobusom ali kolesom. Mimogrede občuduješ pokrajino in ljudi, ki hitijo mimo, in se pri tem dokončno popolnoma zaveš in pripraviš na nov dan. In vsak dan je bolj ali manj enak. Ritual, ki se ponavlja in daje zanos, da se svet še tako vrti, kot se je sinoči. Potem si pahnjen v vrvež ljudi in dogodkov, ki črpa energijo in utruja telo in duha. Zdi se celo, da je ta vsakdan neznosnejši. Delamo nepretrgoma, se naprezamo in trudimo, da bi kaj dosegli in si potem ustvarili vsaj malo znosnejše bivanje na tem svetu. Za sprostitev se seveda družimo s prijatelji in najbližjimi, čedalje raje pa se vržemo pred televizijski ali računalniški ekran in z napol odsotnimi mislimi brez koristi tavamo po dveh svetovih in zapravljamo čas dan za dnem. Presenetljivo, po vsem tem smo še vedno nesrečni; imamo občutek, da nam nekaj manjka. Počasi spoznavamo, da ne znamo iztisniti sreče in veselja niti iz druženja z ljudmi niti iz kratkočasenja z vso mogočo kramarijo, ki jo ponuja sodobna tehnološka razvitost. In s tem živimo dalje. Vse manj nas zanima, kaj se dogaja okoli nas. Včasih se zalotimo, da se niti ne znamo več zanimati za stvari, ki so nas nekoč veselile. Navdušenja ni več, idej, ki smo jih imeli prej celo zakladnico, naenkrat ni. Zato se seveda najraje začnemo obremenjevati s svojo nesposobnostjo in neproduktivnostjo. Sami sebi se zdimo za zjokat grozni. Pa kaj nas je vendar pripeljalo do tega, se sprašujemo, obenem pa še kar naprej vztrajamo in vztrajamo z nespremenjenim in enoličnim vsakdanjkom. Smo prebivalci sodobnega razvitega sveta, ne more nam biti bolje. V deželah tretjega sveta ne bi želeli biti, z obstoječim stanjem pa tudi pogosto nismo zadovoljni. Na razpolago

imamo skoraj vse, kar si zaželimo, uresničimo lahko marsikatero, na videz še tako nemogočo, zamisel in dosežemo skoraj vsak zastavljen cilj. Če je le denar. Vse skupaj je seveda le iluzija. Veliko več zamisli in ciljev bi lahko izpolnili kot jih sicer, vendar smo prepričani oziroma si domišljamo, da smo že tako ali drugače dosegli višek. Tako žal razmišlja večina ljudi, odkar je kdaj obstajala kakšna civilizacija. Peščica jih vsekakor vidi po poti, ki vodi v megleno prihodnost. Ampak resnično samo tam, ne pa tudi okoli sebe. Smo v dobi kapitalistične družbene ureditve in vsi smo v večji ali manjši meri materialisti, če ne drugače, že zato, ker to moramo biti. In kdor verjame v prihodnost materializma, išče prihodnost najverjetneje samo v njem. In ljudstvo, ki s sklonjenimi glavami sledi kakor čreda ovac pastirju, niti ne skuša razmišljati drugače, saj so čisto zadovoljni. Dokler so. Toda včasih skoraj nečloveški boj za preživetje v današnjem vse bolj ponorelem svetu zna posameznika za posameznikom pripeljati do novih spoznanj. Nič ni narobe s starimi, v zlato in srebro kovanimi pravili in nauki, ki že stoletja opevajo pridnost, marljivost, red in disciplino. So zgolj ustaljene, tisočkrat preverjene vrednote, kot še ogromno drugih podobnih, pred katerimi bi se morali globoko prikloniti in jim brez pomislekov in tuhtanja pustiti, da postanejo pomemben del našega življenja. Nekaj drugega je narobe – ne razumemo jih prav. Tako ogromna gmota ljudi, kakršna je danes na našem planetu, dan za dnem ustvarja vrvež in hoče živeti. Vsak zahteva svoje. In vsak je kot peščeni drobec v ogromnem kupu nekega peščenega hriba v Sahari. Tako kot ta drobec moramo tudi mi prenašati veliko težo ostalih drobcev. Hočejo živeti, kot to tudi sami hočemo. Vsi v odvisnosti drug od drugega. Dan za dnem izpostavljeni številnim pritiskom, ki povrhu celo naraščajo z večanjem vsakodnevnih dolžnosti in odgovornosti. Le malo je površinskega peska v primerjavi s tistim, ki se nahaja pod njegovo težo. Mislimo, da mu je lažje, a kaj, ko nad njim vsak dan pripeka vroče sonce... Vsi trpimo na svoj način. Toda s to mislijo v glavi in duhu ne pridemo daleč. Takšna je narava, katere del smo tudi mi. Proti takim dejstvom se lahko upiramo z vsemi svojimi okončinami in znanjem, vendar bo narava še vedno močnejša od nas. In mogočnejša. Zato moramo rešitve iskati drugje. Potrebno je le najti glas tišine in stali bomo pred odprtimi durmi naše duše, skritim orožjem, ki je skupaj z našim umom ostrejšje in učinkovitejše od vsakega še tako ostrega bodala iz nerjavečega jekla, na

katerem je morda za nameček še najsmrtonosnejši strup vseh strupov na obličju Zemlje. Da, narava nam je poklonila del svoje vsemogočnosti.

Znani francoski matematik, fizik in filozof Blaise Pascal je nekoč napisal zgovorno misel: »Obstaja zgovornost tišine, ki gane bolj, kakor bi lahko ganila resnica.« Pove nam skoraj vse, a brez naših lastnih življenjskih izkušenj le malo. Zamislimo si, da smo sredi hrupnega in živahnega vsakdana, polnega skrbi in težav. Morda so to le vsakdanji znaki naše preza-poslenosti ali tudi hujši, ki se kažejo ob večjih težavah, na primer družinskih, zdravstvenih, šolskih ali katerih koli drugih. Gotovo se nam bo tiste trenutke zdelo življenje težavno. Toda če imamo trdno voljo in smo se pripravljene boriti, da v naše življenje usmerimo vsaj malo žarka up zbujujoče svetlobe, bomo s trudom to dosegli. Treba se je le lotiti problema na pravi način. Rešitev je umakniti se v tišino, čeprav okoli nas hrumi še tako hudo neurje in nebo pretresa grom. Tišina je povsod. Skrita je za vsem tem, kar zaznavajo naš vid, voh, sluh in tip. Toda strašna in pusta bi bila brez vse te pisane palete barv, zvokov, vonjev in občutkov, ki se od samega rojstva neprestano zlivajo v nas. Tako pa imajo naša občutja prostor in čas, kjer se v nas samih zlivajo v harmonične misli in spoznanja, ki se preoblikujejo brez konca in v nas ustvarjajo tisto pravo človeško življenje. Prejšnja tišina naenkrat ni več brezglasna tišina. Njena glasnost se z našo zbranostjo in pozornostjo vztrajno večja in hiti nam pripovedovati, kaj se je godilo tam znotraj prostranih svetov, odkar smo nazadnje pogledali vanje. Pripoveduje vesele in žalostne novice, govori o lepotah in grozotah, ki jih človeški razum dojame veliko prepozno, če sploh jih. Tudi dobra svetovalka je, saj zaupanim skrbem in dvomom postreže z zanesljivim odgovorom. Potarnajmo ji na primer, da nas nihče ne razume in hitro nas bo spomnila, kaj se godi tam zunaj. Da je pomen prijateljstva pozabljen, zaupanje nesmiselno prepovedano in ljubezen brez prave vrednosti. Le še sla po telesnem udobju je prisotna. In lažni mir, nadeta krinka, pod katero divjajo viharji in se lomijo čustva. Misli so zavozlane in valovanje občutkov krivde in nemočnosti sili na bruhanje. Ne nas, temveč njih. Mi smo našli pot, na kateri stoji spoznanje o duši in njeni tišini. In radi bi jim pomagali, pokazali pot, za katero sami vemo, da je prava. Zanima nas, kaj naj storimo, da jih bo bolj pritegnilo, vzbudilo zanimanje in jih napravilo odločne, da spremenijo način razmišljanja in z njim tudi svoja življenja. Tišina ne zataji. Odgovori so na dlani, hitro, ne da bi preveč naprezali možgane in pazili, kaj bi izbirali. Misli si pričnejo podajati roke v brezkončnost; zdi se nam, kot bi iz majhnega zvitka vlekli neskončno dolgo vrstico. Kot da bi z njo iz kalne vode življenjskih zablod reševali sebe in druge. Tudi druge, kajti duša to želi. Želi deliti svojo tišino z drugimi in pomagati, saj je to zanj lahko največja sreča in veselje, ki jo more dati človeku.

Vemo, da se z ljudmi okoli nas sporazumevamo z jezikom. Čislana je ta večšina, saj lahko z njo živimo v polnem stiku z družbo. Toda beseda ni dovolj, da bi izrazili vse. Tudi dejanje ne. Niti še tako bogata zbirka metafor ali inteligenca sogovornika ne zadostujeta, da bi človek doumel, kaj mu

pravzaprav želimo povedati. Na to težavo naletimo pravzaprav takrat, ko smo že na tem, da bi izrazili nekaj nevsakdanjega, nekaj, kar prihaja iz dna duše. Zatakne se. Ni besede, ki bi bila prava. Pregloboka je misel, da bi jo zmogle besede prinesli na površje. Le tišina, ki ji je človek nadel ime Molk, zmore to. Preplitko razmišljamo, če imamo molk za slabo človekovo lastnost. Razen tega, da človek včasih iz trme in hudobije molči, je molk neizmerno plodna tišina v pogovoru. Je poslanec, ki lahko brez množice izrečenih ali napisanih besed v tišini v eni sapi posreduje najgloblje misli – spoznanja. Je varuh, ki med govorom zadrži besede spotike in je znanilec našega notranjega razglabljanja, ki bi mu morali pustiti čas, da pride do sklepa. Šele ko enkrat vemo tudi o tej medpogovorni tišini, se nam razodene vsa tista mogočna zgovornost tišine in molka. Toda brez besed ne gre. Morda obstajajo na svetu ljudje, ki se razumejo med seboj tudi v popolni tišini, toda za to so potrebni ljudje, ki imajo zelo podobno ali celo enako razmišljanje o istih stvareh ob istem času. Vendar je v človeški naravi, da ga prijazna beseda razvedri in mu da vedeti, da ima opravka s čim otipljivim. Smo namreč iz mesa in krvi in za razliko od ostalega živega obdarovani še z dušo. Zato ne moremo biti večno zaprti v brezkončna prostranstva naše duševnosti, ampak moramo biti del obeh svetov. Le naučiti se moramo v vsakem posebej prav živeti in oba združevati v eno, celovito življenje, ki je na poti k blaženi popolnosti. Za človeka je popolnost varljiva različica prave popolnosti. Izdaja se za snovno in dosegljivo stanje, kar pa vsekakor ni. Zato je potrebno včasih vzeti si čas in brenčanje stvarnosti potisniti v ozadje ter prisluhniti tišini. Brez nje ne moremo normalno razmišljati in odkrivati novih resnic. In šele ko si bomo vzeli čas, bo škodljivo materialistično usmerjeno doseganje popolnosti pričelo izzvenevati.

Tišino se učimo spoznavati tekom celega življenja. Kot otroci je ne razumemo popolnoma, kot mladostniki jo skušamo razumeti na podlagi prejšnjih izkušenj in novih spoznanj. Toda pridejo tudi dnevi odraslosti in kasneje starosti, ko se je treba resnično spopasti z neusmiljenim vsakdanom. Veliko lažje nam je, če verjamemo v več kot samo v tisto, česar se lahko dotaknemo s svojimi čutili. Na primer v moč tišine, katere glas nam jasno spregovori, če znamo poslušati same sebe. Na svojih darežljivih dlaneh nam ta ponuja spoznanja, do katerih bi se z razumom težko dokopali. Nudi nam zavetišče, v katerem se naučimo sami krepiti duha, da lažje premagujemo vsakdanje stvarne napore in težave. Naenkrat se nam življenje ne bo več zdelo tako obremenjujoče, morda celo ravno nasprotno, poživljajoče in pomirjajoče obenem. Obstaja namreč zgovornost tišine, ki gane bolj, kakor bi lahko ganila resnica. Resnično, življenje brez tišine je polovično življenje in pogovor brez molka je kot stavek brez pik na i in ločila na koncu.

Enakopravnost na vseh področjih

Slovcem in drugim Evropejcem ter celo Američanom poznan škandal kozmičnih razsežnosti okoli romske družine Strojani se seli bliže, v Bučno vas. Pravzaprav je tu problem star vsaj toliko kot v Ambrusu, le mnogokrat je bil prezrt. Spet se porajajo vprašanja; kdo ima prav, komu verjeti, kdo je odgovoren za nastalo zmedo in kaj storiti.

Kaj pravzaprav sploh je razlog za krizo? Ogorčenje nad gradnjami stavb brez kakršnegakoli dovoljenja, vožnja z neregistriranimi vozili ter hrupne zabave, ki krajšajo spanec krajanom, so le drobni delci razlogov za bes vaščanov. Da streljanja z ilegalno pridobljenim orožjem niti ne omenjam. Zanimivo je tudi, kako si Romi vse zgoraj naštetu sploh lahko privoščijo, če pa niso redno zaposleni. Zabave z odojki, najetimi ansambli, pijačo in obvezno pirotehniko vendar niso poceni. A Romi res plačujejo z nizkimi plačami, ki jih običajno delavci v tovarni z žulji zaslužijo? Ali pa za vsem stoji država, ki jim deli (krepko) socialno podporo, s katero jim ni treba plačevati avtomobilske registracije, nadomestil za stavbna zemljišča, drugih davkov in prispevkov ter šolanja.

Ker Romi motijo javni mir, kazijo podobo naselja in ogrožajo varnost krajanov, se sprašujem, kam to vodi in kdo bo zaščitil tudi moje interese. Neurejena romska naselja predstavljajo sramoto in zgražanje ne le domačinov, ampak tudi tistih, ki jih pot vodi po regionalni cesti Novo mesto-Mirna Peč. Žabjak in gozdovi pod Kuzarjevim kalom in ob Bezgavcu pa postajajo odlagališča najrazličnejših odpadkov.

Na koncu pa je vsekakor potrebno poudariti tudi naslednje: njihovih dejanj ne smemo posploševati. To je velika napaka, ki jo je naredila večina ljudi v tej najhujši socialni krizi. Poudarjam, da nisem mnenja, da so vsi Romi slabi in delajo slabe stvari. Tako kot med »civilni« obstajajo tudi med Romi dobri in slabi ljudje.

Želim si le, da bi tudi Romi okusili odgovornosti in dolžnosti, ki jih ima sleherni državljan Republike Slovenije in da bi skupaj zaživel v sožitju. ●

Urša Zadnik, T3.a

Petek je, kam pa gremo?

Veliko mladih se to vpraša, pa ne le na najbolj popularen dan v tednu, temveč nasploh v svojem prostem času, času, ko se nam mladim takorekoč »fučka« za cel svet. Vendar pa je žalostno, da večina izmed nas v tej blaženi brezbriznosti enostavno ne ve, kam bi se dala. Danes prosti čas kot nekakšna sestavina celotnega kroga človekovih dejavnosti, ki nam omogočajo popolnejšo zadostitev in razvoj socialnih potreb, enostavno ni to, kar bi moral biti, oziroma mladi ga ne izkoriščamo na ravno najboljši način.

Mogoče je krivo prav to, da v današnjem svetu vse temelji na nekakšnem pretiranem dobičkarstvu in si tako organi, katerim je v zmožnosti izboljšati te zadeve, enostavno ne morejo »privoščiti« takšnih finančnih izgub. Saj navsezadnje ustanovitev neke vrste mladinskega kulturnega centra ali pa finančno podpiranje že obstoječih mladinskih organizacij res ni v skladu z načeli ekonomije. Seveda ne menim, da to drži v generalnem, vendar pa je na žalost v večini primerov tako.

Žalostno pa je tudi dejstvo, da imamo mladi danes čedalje manj prostega časa. Zakaj torej metati dragocene urice za nepomembne reči, kot so zahajanje v lokale, igranje računalniških igrice, gledanje televizije in razne druge nesmiselnosti, ko pa bi lahko zapolnjevali svoj prosti čas na veliko bolj primeren način.

Marsikateri odrasel človek bi si ob temle najbrž rekel: » Glej ga, ta pa dobro razmišlja.« Vendar pa so ravno odrasli v veliki meri krivi, če zraven prištejemo še vse te medije in druge mamljive sadove današnje dobe velikega tehnološkega napredka, da mladi danes enostavno nimamo dovolj primernih mest za druženje. Odrasli danes vlagajo prej v vse drugo kot pa v mladino in tako se včasih lahko vprašamo, ali je pregovor, da na mladih svet stoji, že popolnoma izgubil svoj pomen ter veljavo.

Zavedam se, da v času mladosti naših staršev, le-ti niti niso imeli takšnih zahtev oziroma potreb, a časi se spreminjajo in takrat so bili ti precej drugačni od današnjih. Dandanes praktično obstaja malo morje raznovrstnih dejavnosti za mlade, tako na področju športa kot kulture, zakaj torej ne bi spodbudili ter dali mladim možnost, da svoj prosti čas preživljajo na zdrav način.

Konec koncev je ravno današnja mladina temelj bodoče družbe, zato bi bilo lepo, da ne bi ostali le zgolj pri temeljih, temveč da bi vsi skupaj delali in gradili na današnji družbi za boljši jutri. ●

Aleksander Raztresen, T3.a

Politični pregled

Ko sem se zamislila, da moram napisat še članek za TEGI, ki ga, 'by the mimo', nameravam že vsa štiri leta, sem se zavedla, da sedim na straniščni školjki in da, groza(!), ni toaletnega papirja. In če moških to ne moti, pa to moti celotno žensko populacijo. Kajti skrbnost za žensko telo, ki bi ustrezalo moški populaciji, je v bistvu zahtevna naloga. In toaletnega papirja se ne da nadomestiti z deodorantom. In robčki so za brisanje nosu, pa jih ponavadi ravno zmanjka za wc. Pa ne

Samo sekundo na dan pomislite na planet in prihodnost in čez nekaj let boste lahko pomagali pri ohranjanju ter lažšanju življenja okoli milijardi ljudi na planetu. S primernim načinom življenja takih problemov ne bi bilo, vzelo pa bi nam malo in podarilo mnogo mnogo več.

Na poti v učilnico že med zvonjenjem ostajajo hodniki še vedno polni, oziroma dijakom se ne mudi, ravno tako ne profesorjem! Neprometnost hodnikov je na višku!

In ko stopimo v razred in nas čaka (ne)prijetna ura slovenščine, se je tako po naključju prejšnji dan v Piramidi na Rome naslanjal Jelinčič in ura je bila namenjena predvsem njemu in prirojenim napakam slovenskega naroda. Kot da ni nikoli dovolj, včasih smo premalo zavedni,

samo čistilci, tudi sami poskrbimo, da se ne znajdemo v nerodnih situacijah in varčujemo s papirjem!

Pa ne samo s tem! Nekateri od nas bi se radi še smučali v decembru oziroma radi ohranili planet za naše otroke tak, kot smo ga doživeli v mladih letih. Se še spomnite snežnih novembrov, ko smo se strmo po klancih spuščali s sanmi še pred Miklavžem? In povešenih obrazov, ko se je zgodba obrnila in snega celo zimo ni bilo? A ni to groza? In poleti nismo doživljali infarkta zaradi vročine. In zrak ni bil zadušljiv. In nikoli še ni bilo takih kriz v alpskih disciplinah, ko je bilo treba tekme zaradi pomanjkanja snega odpovedovati.

Za tiste, ki imate rajši morje. Včasih je bilo bolj čisto. In slovenska obala je bila v sezonskih mesecih bolj privlačna. Si predstavljate čisto morje v Portorožu v avgustu, tako, kot je bilo v juniju letos? Sploh ne bi šla obiskat sosedov, ki so zadnje čase bolj sovragi kot mejaki.

včasih preveč ... Ampak pustimo temo, ki je še preveč občutljiva.

Lahko pa bi vas bolj kot le ena izmed mnogih spodrseljavev vlade v slovenski zgodovini zanimal članek, ki ga je napisal Ian Traynor v torkovi izdaji angleškega Guardian, 28. novembra. Preberete si ga lahko tudi v Mladini, 2. decembra 2006. Zgodba je napihnjena, vendar v bistvu resnična. V njem navaja izjavo slovenskega filmskega ustvarjalca Filipa Robarja Dorina, ki ga je incident spominjal na »kristalno noč« leta 1938, ko so nacisti požigali sinagoge in vsesplošno puntali proti Židom. Vsaj na srečo do tega ni prišlo v Ambrusu. Še bolj pa me je razburila izjava Naomi Campbell, ki se je v tistem času mudila v Ljubljani zaradi profitnih namenov, seveda, zakaj bi kdo še prišel sem kot zaradi denarja. Izjavo je sicer podala za beograjsko radijsko postajo B 92: » Romi so ljudje s pravicami in dolžnostmi kot vsi ostali državljani

in nihče jih ne sme na kakršenkoli način diskriminirati.« Ali pa če vam prevedem: na pamet naučena izjava modelov in misic po vsem svetu.« Kot lahko razberete, gdč. Campbell o dejanskem primeru ne ve kaj dosti, razen slabega dela Biblije oziroma Apokalipse, ki so jo po Dorinovem mnenju izvajali domačini Ambrusa. Sicer ni z izjavo nič narobe, le del izjave je pri nas očitno problem. Dolžnosti tako Romov kot države in v bistvu tudi državljanov. Campbellova bi se morala bolj brigati za tožbe, ki se vrstijo proti njej zaradi nasilja do svojih zaposlenk oz. zaposlenih. Vsi pa smo se zapletli v zanko. 'Ljudje proti Romom' posplošujejo lastnosti določenih na vse, tako kot tisti, ki jih zagovarjajo, posplošujejo narod na nacistično mafijo in nacionalno sramoto, oziroma izvirna ideja F. Keka v Udarnem listu, november 2006, št. 34, letnik 4.

Če pa ostanem pri vladnih spodrseljajih, lahko naštejemo še nekaj odmevnih, ki so nas vzburljali minulo leto: Hrvati z vseh strani meje, Drobnič in njegove spodnje perilo, Koroški Slovenci in morda ne spodrseljajoči razvojni plan RS (če sem katerega izpustila, se opravičujem, jih je kar nekaj).

Naši južni sosedje se radi grebejo za svojo zemljo, kar je pohvalno, vsaj z moje strani, da so se Slovenci v času incidentov v Prekmurju, Primorju in s poudarkom v slovenskem morju bolje izkazali s svojimi izjavami kot vlada s svojim reagiranjem, ki je bilo zastrašujoče bedno. Neverjetno česa so sposobni in česa naši politiki niso oziroma tega vsaj ne kažejo. Na primer hrvaška policija in ribiči v severnem Jadranu. Upajo si celo streljati na Italijane, ne samo Slovence. Ali pa je bila to le gesta s strani mejakov v pomenu: niste edini, ki bi jih radi *** oziroma so se hoteli oddaljiti od asociacij s preteklo skupno zgodovino. Pa taki kristjani. To je eden izmed primerov, v katerem sem vesela, da smo kot celota usmerjeni bolj v levo kot desno ali sredino, saj

te vera ne rešuje iz političnih zmešnjav, ki jih zbrkljajo recimo mejaki. Ampak vemo, da so Hrvati dobri ljudje. Vsaj jaz z njimi nimam težav. Očitno politika uničuje njihovo dobro ime. No, pa imamo nekaj skupnega.

Drobnič pa očitno s Ceausescujem. Rodnost bi rad povišal na socialistični način izpred tridesetih oziroma štiridesetih let. Ampak stopil je tudi v podrobnosti. V spodnje perilo. Očitno je bral Ustavo drugače in po njegovem mnenju nismo demokratična država s svobodo izražanja. Nekatere pač uživata v svili, nekatere v elastanu in ostalih primeseh, ki naredijo perilo 'nevidno', vse ostale pa v bombažu. Najbolj sporno pa je omejevanje splava s plačilom za 'storitev'. Halo! Smo padle tako nizko, da smo pripravljene ubiti življenje in verjemite nam,

ni vseeno, bi morale za sporen zločin še plačati? Podobna cena kot za izpiranje želodca, da bo moškimi bolj jasno, kje se je Drobnič ustavil. Če ste oziroma smo našli rešitev iz denarne krize z domače improviziranim izpiranjem želodca (ki pa je 'by the mimo' nevarno), bi se našle trapice, ki bi improvizirale splav (v skrajnih primerih ob sprejetju Drobničeve teorije), pa bi bilo zdravstvo še bolj zasedeno, kot že je. Pa bi si lahko ministra podajala žogice. Res levo usmerjeni desničar. Ženske bi ga lahko linčale za tako idiotarijo, ki si jo je na svojem položaju dovolil javno predstaviti v načrtu za zvišanje rodnosti.

Koroške Slovence je spet gonil Jörg Haider, koroški Hitler, ki se je s svojo politično kampanjo bolj približal firerjevi »Končni rešitvi«, kot pa uspešni politični karieri, ki bo zaznamovala avstrijsko zgodovino. Ko smo bili na obisku v Celovcu, moram priznati, se kar dobro držijo glede na reakcije naše vlade oziroma sploh nereagirane. Najšibkejši člen je tu Rupel, ki bi bolje predaval francoščino, kot jo je in bi nas raje povabil na kakšen recital ali interpretacijo, na primer Flauberta v francoščini. Raje bi potemtakem naredil nekaj dobrega, čeprav je malo in ne bi naredil napak, ki so ogromne, kljub, recimo uspešnemu, vodenju svo-

jega položaja na zunanjem ministrstvu. Za zanimive razprave o izvoru Avstrijcev vas Korošci vabijo na forum www.nsk.com.

O precej komičnem dvajsetletnem razvojnem planu, ki ga je skorajda v celoti zastavil Janša, lahko najdemo kar nekaj smešnih postavk. Predvsem otok

v slovenskem morju in Galaxia v Prekmurju. Otok bo v bistvu možen šele po nekaj letih taljenja ledu na polih, kar pomeni, da bo gladino morja dvignila na pet do sedem metrov in bomo v bistvu dobili prostor za takšno gradnjo in ne bi ovirali sosedov. So si mogoče zamislili, da bodo ladje čakale na raztovarjanje v luki v italijanskem morju? V bistvu otok ne bi bil tako velik, pa vseeno. Gardaland v Prekmurju? Nimam komentarja. Vi resno mislite, da ima vlada denar za take načrte? Imeli so tudi načrt, da bomo s svojim denarjem zgradili avtocestni križ, pa so se kmalu zadolžili. Odgovor, da očitno imajo denar, tu ne ustreza. Tudi naši 'atki' radi kupujejo mercedeze, pa jim to brez 'pufa' ne uspe.

Pa še malo v mednarodne probleme. Papež naj bi se bil opravičil islamskemu svetu za izgovorjene besede takrat primitivnega cesarja Konstantina, ki je očitno ne prav lepo opisal vero, ki se je razvijala pod Mohamedovim vodstvom, ki je pač počel, kar je počel. Nekaj takšnega kot križarji po sedemstoletnem revanšu. Razprava je nekaj drugega kot postavljanje svojega stališča za javnost. Potemtakem opravičilo ni bilo potrebno, a je bila tudi njegova razprava ne meji osebnega mnenja in predavanja. Zato se je na nekakšen

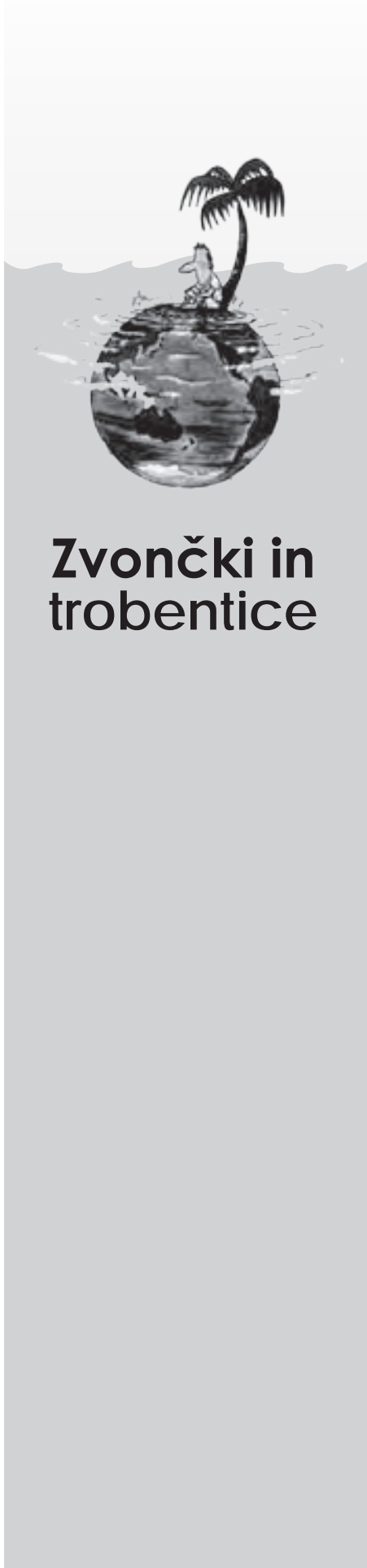
način tudi opravičil. Odzivi islamskih skupnosti pa so bili naravnost katastrofalni. Umor nune, sežiganje papeževih podob in nekakšnih sestavljenih lutk. Osmešili so se in dokazali, da so manj strpni, primitivni in nizko izobraženi pripadniki vere. Vendar jim glede na današnje čase ne smemo zameriti. Je pa ironično, da se islamski verski vrh oziroma njega voditelji niso nikoli opravičili za teroristične napade, v katerih niso bili ubiti le kristjani oziroma na splošno 'sovražniki' vere, vendar tudi mnogo nedolžnih muslimanov, na primer dandanes v Iraku je civilnih žrtev največ. Ali pač? Do takih drastičnih nasprotij med verniki sploh ne bi prišlo, če bi muslimani islam pustili predstaviti v javnosti, kristjani oziroma vsi ostali pa

se obnašali ljudem podobno. Tako bi se veri lahko bolj spoznali in bi razumeli nasprotja, ki so v bistvu bistvo vsega nepotrebne.

Šolski dan se konča s polno glavo idej, misli, načrtov, ki jih kot posamezniki težko izpolnimo. Zato nas včasih glave kar boljijo, ko s tako težkimi z novimi informacijami ali pa novimi nasprotij odhajamo domov. Morda so prav zato dobrodošle okrepečevalne postojanke, ki se vrstijo od šole čez vse mesto. Svet je poln zmede in nepotrebni frustracij. Na nas je, da ga spremenimo. Postavljata se zanimivo vprašanje in rešitev. Če se nam še za šolo ne da dosti potruditi, kaj se bomo šele za svet. Srečno novo leto oziroma preživite še to leto! ●

Petra Mahnič T4.b

OPOMBE: uredništvo nima nujno istega stališča; demokracija – svoboda govora je tu glavni motiv pisanja; se opravičujem, če je prišlo do nepravilnih podatkov; s tem člankom ne želim žaliti nikogar, ki bi se kakorkoli znašel v kontekstu.

Zvončki in trobentice

Čeprav vremenoslovci venomer obljublajo sneg, sem ga sam že prebolel. Prav dopade se mi, ko lahko sredi "zime" furam bicikel. Z dolgim dresom, rokavčki ter nogavčki proizvajalec navaja, da lahko furam tja do 7° C. Prav paše tako pozimi naštancat ene 100km kako soboto, ko je zunaj 18°. A je to januarja normalno? Zadnjič, ko nisem mogel zaspati, sem se spravlil gledat ponovitev oddaje 24ur ki sem jo tistega večera zamudil.

V oddaji je tekel prispevek o letošnji zimi, o tem, kako je bilo lani tak čas v Kranjski Gori 2 metra snega, zdaj imajo pa le 30 cm umetnega, sledil pa je posnetek z enega največjih francoskih smučišč popolnoma brez snega, ki je trenutno izredno vabljivo za pohodnike (ter pastirje). Slovenski žičničarji se že pripravljajo na katastrofo, saj smučišča obratujejo s 50% kapaciteto, izgube pa so že sedaj 60%. Posnetki taljenja ter lomljenja polarnega ledu se zdijo kot v nočni mori. Po naključju sem si istega večera ogledal dokumentarec *Who Killed The Electric Car?* (2006) – Kdo je ubil električni avto? (ogled vsem zelo priporočam), ki govori o proizvodnji električnega avtomobila

EV1 ter podjetju ki ga je naredilo in ukinilo - General Motors. Ker je avtomobil predstavljal potencialno grožnjo proizvajalcem avtomobilov s pogonom na naftne derivate, je bilo podjetje prisiljeno avtomobile lastnikom vzeti ter jih uničiti, isto leto pa so v serijsko proizvodnjo poslali Hummer H2. Takšni filmi bi se morali ljudi prijeti, jim dati nekaj mislit, pa se zdi, da varstvo okolja postilu življenju, ki ga narekuje MTV, še ni moderno. To se je odlično pokazalo pri šolskem ogledu filma *An Inconvenient Truth* (2006) – Neprijetna resnica, ki je bil večini silno dolgočasen. Dokumentarec, ki je na IMDb.com prejel zavidljivo visoko oceno, pa govori ravno o globalnem segrevanju Zemlje.

Ljudje se ne zavedamo, da je segrevanje Zemlje resen problem in da bo treba glede tega nekaj narediti. Kot da se v bistvu to sploh ne dogaja. Zadelo jih bo pa, ko bo že prepozno. In kaj potem? Spet se ne bomo ukvarjali z reševanjem problema, temveč bomo iskali krivca. Kako zelo ameriško. Svet gre k vragu... ●

Rok Kopina, T4.c

Povejmo, saj je zastonj!

Zakaj, od kje, čemu... nasilje v šoli?

Nasilje je stalnica v našem življenju, spremlja nas kot zmes plinov, imenovana zrak, katera nas obdaja. Pojavlja se tudi v šoli. Oziroma bolje rečeno, pojavlja se predvsem v šoli. Toda zakaj? Tu je treba iskati globlje vzroke.

Vsi se strinjamo, da odrasli ljudje (učitelji) kot predstavniki neke javne ustanove (šole) sodelujejo z mladino pri delovanju šolskega aparata in s tem posledično oblikovanju celotne klime na posamični šoli.

Pri tem ne gre zanemarjati dejstva, da je zelo malo mladostnikov na stopnji odraslosti (mišljena je odgovornost, neko prepričanje ali svoje mnenje in tudi zagovarjanje svojega mnenja).

Kako naj potem nedorasli najstniki delujejo odgovorno in prispevajo kakšno stvar za izboljšanje njihovega počutja v šoli in hkrati izboljšanje splošnega uspeha v šoli in izven nje??

Velik del obnašanja, ki rodi probleme, dijaki prinesejo od doma. Primer je potuha pisanja opravičil v času kontrolnih nalog itd. Otroci v času socializacije povzamejo vzorce vedenja svojih staršev in tudi pisanje opravičil ni nikakršna izjema.

Če to učiteljem ni všeč, starši zaženejo vik in krik. Ni normalno, da je obisk v nekem razredu pod 95% in da posamezniki naberejo po 300 ur manjkanja.

Takih in drugačnih stvari, ki ne ustrezajo šolskemu redu in normalnemu obnašanju, je na naši šoli preveč.

In medtem ko nekateri strokovno izobraženi in usposobljeni kadri poskušajo rešiti probleme s sodobnimi psihološkimi metodami, se s to problematiko ukvarja dijaška skupnost. Šolstvo je staro več kot celotna naša doba, nekateri novejši eksperimenti v zvezi s poučevanjem pa dosti manj. Res pa je tudi, da se ljudje neradi držimo preizkušenih stvari, pa čeprav se v svojem napredku dostikrat opečemo.

Kaj pa sploh je nasilje? Nekateri ta pojem obravnavajo preveč parcialno in ne skušajo zajeti celostne slike.

Nasilje ni le fizično. Ni le brca, izsiljevanje itd. So tudi ostale vrste nasilja. V bistvu lahko rečemo, da je nasilje nekaj takega, kar ti lahko počneš komu in ne želiš, da bi drugi to počeli tebi. To pa ni le fizično obračunavanje.

Pravzaprav je pojem nasilje prekompleksen, da bi ga reševali samo na eni strani. To je rezultat vseh stvari, ki se dogajajo na šoli. Je tudi verbalno nasilje učencev nad učitelji. Je na primer tudi cigaretni dim, ki se med glavnima odmoroma

iz kadilnice vali po hodnikih naše šole. Je sarkazem nekaterih delavcev šole, ki je na meji dobrega okusa. Je kratenje osnovne pravice učenca in t.j. pravice do normalnega in kvalitetnega pouka, katero mu kratijo vrstniki...itd. Vse te in še mnoge druge so drobne, nekomu neopazne, stvari, ki pripomorejo k odklonskemu obnašanju današnje mladine. Vplive take in drugačne vzgoje pa učenci v osnovi prinesejo že iz osnovnošolskih klopi in potem to le nadgrajujejo.

Ker se šolski sistem trudi biti dijaku čim bolj prijazen, postajajo dijaki brez navad, reda in discipline. Poznam lepo število primerkov.

Dr. Rugelj je nekoč lepo zapisal, zakaj so otroci takšni, kakršni pač so.

Da ne bom zvenel preostro, naj podprem vsako še tako majhno delovanje in prizadevanje k boljšim razmeram na področju nasilja, drog itd., le če je zasnovano "po pameti".

Glede na to, da se šolski problemi tičejo vseh oseb na šoli in da smo tretjino dneva pod isto streho z učitelji in ostalimi delavci šole, moramo vsi še resneje pristopiti k izboljševanju medsebojnih odnosov in posledično tudi zavesti dijakov.

Sprašujem se, ali bi lahko dosegli malo višji nivo v obnašanju, zavednosti, odnosih ..., skratka značaju bitij, imenovanih sodobni razmišljujoči človek. Ne živimo več v jamah. Dokažimo, da to tudi drži.

In potem "nasilje" kar naenkrat drastično izpuhti. ●

Marko Pirc, T3.a

Črne pike Novega mesta

fotografi so pokazali lepšo stran mesta - foto: Matej Fink, T4.c (foto krožek)

Novo mesto, prestolnica Dolenske, je prelepo mesto. To je naš kraj, na katerega smo zelo ponosni in ga z veseljem razkazujemo svetu. Želimo si, da bi ga drugi videli kot urejeno in čisto mesto. To niti ne bi bilo nemogoče, če ne bi nekateri izmed mestnih objestnežev uničevali stvari, ki so jih drugi postavili, da bi vsem bilo lepše. Pa vendar niso tisti, ki uničujejo vse, kar je novega, edini, ki škodujejo mestu in nam, ki v njem živimo. Neodgovornim meščanom in razdiralni energiji nekaterih mlajših krajanov se pridružijo tudi mestne oblasti, ki postavljajo nove moderne stavbe v lepo, staro mestno jedro, ne da bi se sploh vprašali, kako se bo novi objekt vžil v okolje in kako bo tujek vplival na zgodovinsko podobo mesta.

Ko se ob sobotah sprehajam s psom po Loki, eni izmed redkih urejenih stezic za pešce v naravi, mi pade v oči na pol potopljen in razbit splav. Ostanek nekdanjega splava sedaj žalostno pluje po Krki pri odbojškarskem igrišču. Kar pa je najbolj žalostno, je to, da je bil zgrajen prav za mladino, za druženje in posedanje na njem. In ravno mladi so ga veselo uničevali in delno potopili. Iz desk, ki plavajo po vodi, štrlijo žebliji in ostanki pločevin in plastenk, ki ne odplavajo po reki. Če ste se sprehajali po Loki pozno popoldne, ste lahko še opazili račje družinice, ki so na splavu lovile zadnje sončne žarke in se nastavlale toploti. No,... sedaj vam lahko pade v

oko le posledica vandalizma, ki ga je v našem mestu vse več. In to je prva črna točka - packa, ki jo zaznam na svojih sprehodih.

Novomeški sprehajalci lahko opazijo tudi pomanjkanje klopi. Sprehajalci kmalu ugotovijo, da se ne morejo nikjer kulturno uvesti in opazovati naravo. Zakaj ne? Ker se je nemogoče uvesti na klop z odtrgano zadnjo stranjo, poleg tega pa še štrlijo žebliji, ko so včasih držali naslonjalo z betonskimi nogami.

Še srečen si, da naletiš na takšno klop, saj so nekatere izpuljene in obrnjene na glavo ter odvržene na zemljo ali pa celo v Krko, kjer delajo družbo Tuševim nakupovalnim vozičkom. In naj vas spomnim, da te klopi niso stare. Postavljene so na stezicah za pešce pred nekaj meseci. Kaj ni škoda dela in truda dijakov Srednje strojne ter Srednje gradbene in lesarske šole, ki so te klopi ustvarili in jih postavili ter zamenjali s starimi? Razmislite. Razmislimo vsi. Tisti, ki jih uničujete, in tisti, ki obrnemo glavo, kot da se nas to nič ne tiče.

foto: Matej Fink, T4.c (foto krožek)

Ne bodite presenečeni, če vas bo kak obiskovalec Novega mesta vprašal, če so komunalne usluge predrage ali pa če te službe sploh nimamo pri nas. Ljudje, ki pridejo v mesto, lahko mislijo, da pri nas ne pobiramo vseh odpadkov. V soboto se zgodnji rekreativci lahko upravičeno zgrozijo nad

foto: prof. Mile Božić, (mentor foto krožka)

ostanki divjih petkovih večerov.

Pod košarkarskimi tribunami na Loki in še marsikje drugje poležavajo prazne steklenice vina, plastični kozarčki ter pločevinke piva, vrečke od prigrizkov in še veliko drugih stvari. Dokaz, kako malomarni so nekateri, ki se koristijo z javnim prostorom kot krajem za popivanje in žuriranje.

Se je tega problema res težko rešiti in odpraviti posedanje mladine po športnih središčih ali pa na šolskih igriščih in okoli vrtecv?. Ne razumite me napak, saj so ti kraji ustvarjeni za druženje ljudi. Za prijetno druženje je potrebna tudi čista okolica, seveda tudi za tiste, ki pridejo za vami.

Nekateri morda še niste obveščeni o najnovejši investiciji, ki bo za nekatere katastrofalna, za druge pa koristna. Ampak če ravno pišem o črnih packah..., no, naj vam malo odprem oči.

Rečeno je, da bo v novomeškem parku, ki že vrsto let krasi prostor med Kulturnim centrom Janeza Trdine, upravno stavbo Mestne občine in klubom Lokal Patriot, stala ogromna parkirna hiša. To pomeni, da bodo posekali vsa drevesa v parku, vse breze, pod katerimi v poletnih dnevih mladina lovi senco. Na mestu lepega parka snujejo mestne oblasti "prostorsko rešitev parkiranja". Seveda se to nekaterim zdi super in komaj čakajo, da svoje bogate avtomobile parkirajo v ohlajene prostore in jih skrijejo pred soncem. Kaj naše mesto zares potrebuje še eno garažno hišo par metrov stran od že obstoječe? So avtomobili bolj pomembni od, ne pozabimo, edinega novomeškega parka? Moramo res naravo popolnoma izriniti iz našega bivalnega prostora? Tisti, ki bodo prišli za nami, bodo sadili drevesa v betonu. Očitno novomeški organi ne razmišljajo ekološko, pa čeprav bi morali.

"Kaj bo z Ribjo?" so se ljudje še ne veliko let nazaj spraševali, ko so hodili mimo zapuščene stavbe, v kateri je bila včasih restavracija z lepim zelenim rastlinjem. Sedaj pa je ljudem že skoraj samoumevno, da tam zdaj prebivajo pajki in si gradijo mogočne dvorce iz pajčevine.

Ne več kot pol leta nazaj je bila v notranjosti nekdanje restavracije razstava simulacije novomeškega parka. Takrat so mimoidoči pohiteli k oknu in strmeli v klop, na kateri je ležalo nekaj novomeških izdaj revije Park in par steklenic vina ter poln smetnjak. Stara stavba je malo zaživela, a na žalost le za kratek čas. Prostor je neizkoriščen, čeprav velik in na najlepšem mestu. Zamislite si, kaj vse bi lahko obudilo ta objekt z arkadami, ki so značilnost mestnega jedra.

Ne prepustimo Novega mesta propadu, saj je to edini domač kraj, ki ga imamo. Mesto je naše, zato smo zanj odgovorni. Kot ga bomo urejali in bili do njega prijazni, bo to urejeno in prijazno do nas. Razmislimo malo o problematiki kraja, v katerem živimo. Ne čakajmo, da ga bo nekdo drug popravil namesto nas. Če vsak naredi le majhen korak, vložil le majhen napor, bomo živeli v najlepšem mestu na svetu. Jaz sem že začela.

Kaj pa ste vi pripravljeni narediti za naše Novo mesto? ●

Nina Grom, T2.a

Raba slovenščine

Že naši predniki, ki so se pred več kot tisočletjem odpravili izza Karpatov, da poselijo najlepši košček modrega planeta, so zagotovo sanjali, da bi bilo lepo, če bi imel tudi narod na sončni strani Alp svoj jezik, kajti zagotovo so vedeli, da beseda, s katero pozdravljaš in ogovarjaš sosedovo hčer, nekaj velja le, če je zapisana.

In res. Malo tišje kot veliki pok, vendar za nas vseeno zelo pomembno, smo dočakali, da je bilo enkrat črno na belem nekomu nekaj prikazano s slovensko besedo. Resda je po Brižinskih spomenikih za tako pomemben podvig za Slovence trajalo več stoletij dolgo zatišje, a se je čakanje zagotovo izplačalo. Trubar je s svojim Abecednikom in Katekizmom širnemu svetu pokazal, kaj si Kranjci želimo in hočemo. Kot da je bil on povod, se je začelo v glavah naših pra pra pra dedov nekaj svetlikati. Nekdaj le zeeeeelo oddaljene sanje, da bi božjo besedo poslušali in brali v maternem jeziku, so se začele približevati.

Tudi naš neizmerno spoštovani France je Avstrijcem pokazal, da znamo Slovenci misliti in naše ideje tudi zapisati, dasiravno je za svoje napredne in domoljubne misli plačal s ceno cenzure. Vse več in več naših velikih literatov se je opogumljalo in pisalo za svoj narod, danes pa se mi zdi, kot da smo naš ljubi jezik čisto razvrednotili. Sploh se ne zavedamo, koliko neprespanih noči in trpljenja je ljubezen do slovenščine prizadejala številnim, danes zelo cenjenim, umetnikom.

Danes, ko smo zakorakali v 3. tisočletje in digitalno dobo, brez tujega jezika resda skoraj več ne gre. Vendar, kakor smo se mi začeli oddaljevati v cesto, tlakovano s solzami in krvjo, ki se ponaša z oznako slovenski jezik, je fenomen. Če človek prisluhne pogovoru nadebudnih, znanja lačnih razposajencev, ki so komaj prestopili šolski prag, me kar zaboli pri srcu, koliko tujk in popačenk je v njihovem besedišču. Ko ti navihanci rastejo in postajajo starejši, zdravo razumski človek bi dejal tudi pametnejši, se vsa ta raba tujk le še stopnjuje. Po mojem mnenju bi bilo veliko lepše poslušati pogovor v pravem "podgurskem" narečju kot pa ta "vsesorte" jezik. Če pa še malce bolje pomislim, smo mi, nedolžni otroci, le pljunek v morje v primerjavi s "Slovenci", ki so si pri nas našli topel dom in ga ne zanjo ceniti niti z jezikom. Morda pogovor dveh "od dol" niti ni tako kritičen, me je pa strah "intelektualcev", ki so se šolali 20 let in jim je naša država velikodušno ponudila priložnost za zaposlitev. Če smo bili mi do bratov s spodnje strani Kolpe tako uvidevni, da smo jim ponudili varno zavetje, bi tudi oni do nas lahko pokazali neko spoštovanje ter bi se po skoraj dveh desetletjih lahko naučili slovensko.

Kaj ni zaman, da bi naše priznanje, za katerega smo se borili tisočletje, zavrgli v dobi desetih let? Premislimo. ●

N. N.

Vrnil se je

Prišel je. Znova je odgrnil zaveso. Bila je tam. Povsem negibna.

Prišel je. Poslal ji je hladen pogled. Segel ji je pod kožo. Zmrazilo jo je. Zaihtela je, čeprav ni hotela. Drhtela je od pričakovanja.

Vrnil se je z namenom.

Negibna sta strmela drug v drugega. Le njene zenice so razširjene begale, da ne bi izgubile stik z njegovim nepričakovanim gibom. Videla je skozi njegovo prepadeno telo.

Vrnil se je... z geslom maščevanja. Bal se je svojega koraka. Pomenil bi gotovo smrt. Smrt zanjo.

Vrnil se je in jo opazoval v trpljenju. Opazoval je, kako ji zgornja čeljust nenadzorovano prebija spodnjo ustnico.

Curek krvi.

Vrnil se je in užival.

Razbarvana voda v kadi.

»Te zebe, punči?« je z gnusom mahoma spregovoril in ji priskrbel ledeno vodo.

Ne, prosim, ne! ji je odmevalo v globini telesa, česar ni bila zmožna povedati glasno. Vsaka celica njenega bita se je pripravljala na svoj konec, medtem ko je negibna ležala tam, ...zdaj zdaj bo konec...

Vrnil se je in gledal, kako ji voda prodira v nosno votlino.

»Naj te kopel poživi, srček!«

Vrnil se je in ji položil nazaj njene izgovorjene besede, preden ga je pahnila v valove.

Pomirjen je spet zaplaval v globino.

Urška Kobe, T2.a

Angelski ples

Narejena kepa, kepa oblikovana izpod njegovih premraženih ročic je letela. Naravnost tja, kamor je cilj. Kamor je načrtoval. Brzela je skozi oster zrak in se upirala rahlemu vetriču. Zgubljala je svojo maso, a jo je sila vodila naprej. K njej.

Blap.

Sunek gmote jo je predramil iz poplesavanja v svobodnih snežinkah. A samo za hipec. S skoraj prosojnimi ročicami si je segla v vlažne lase, ki so ji kakor svila padali ob telesu in se ocedila njegove pošiljke. Z odločnimi gibi se je spet postavila na povsem gole nožice in se zopet predala svojemu plesu. Roke je dvigovala visoko v zrak in mižala s skrivnostnim nasmehom.. Tančica, ki jo je obdajala, je plapolala z njo v krožnih gibih in ji razgalila bleda stegna.

Zmrazilo ga je. Že ob sami misli, da bi neusmiljenemu mrazu pustil priti blizu. Zadrgo na plaščku si je zapel povsem do vrha, pod šal pa je skrnil še premražen nosek.

»Ledena princeska«, je poimenoval skrivnostno deklico, katero je vsak zimski dan skrivoma občudoval kako pleše izza vrta ograde pred dvoriščem.

Ponovno je zalučal kepo proti njej. Tokrat bolj ledeno, zato je deček takoj obžaloval storjeno, ko ji je ta zadela blede lice. Stekel je k njej, pokleknil k njeni negibni glavi in uporabil svoj šal, da je lice spet zasijalo...Povsem neomadeževano. Nobene rdečice ali vsakršnega sledu ostrine.

Zaskrbljeno je uprl vanjo par otroških oči.

Bolečina, strah. Zapisana v njenih očeh...Zmogla je blag nasmešek, samo zanj.

»Kdo si?« ga je glasno izdal glas, po tem ko se je to sam pri sebi že na tisočkrat vprašal.

Otožno ga je pogledala, zarila dlani v snežno preprogo in ga

vprašala: »Tim, povej mi kako mrzel je sneg?« In izpuhtela. Brez da bi ji odgovoril.

Naslednji dan je zaman čakal na njen ples. Namesto nje so ga pričakala par belih krilc, ki so bila skrbno položena k njegovi bolniški postelji.

Tim ni čutil bolečine, ko je umiral. Imel je levkemijo. Tako kot njegova sestra, ki mu niso nikoli povedali zanjo. Ta je umrla še pred njegovim rojstvom, še preden je dočkala prvo zimo. In bil je že čas, da se končno spoznata.

Urška Kobe, T2.a

Nedosegljivo

Kemija. Čutila je. Čutil je. Oba sta jo zaznala. Ni umaknil pogleda. Strmel je naravnost v globino njenih vznemirjenih oči. Moral je začutiti, moral je...

Zamišljeno je zaplavala v svet domišljije. Z ustnicami se je dotikala njegovega vratu in božala njegove kodre, ki jih je mršil jesenski vetrič. Čutila je njegov zadovoljen nasmešek. Izdajal ga je. Gotovo je bila kemija.

Toda kmalu je pristala na realnih tleh. »Kakšna trapa sem,« se je oštela, ko je zaokrožil mimo njenega negibnega telesca in drugi vrnil nasmeh.

Lahko bi vedela...do njegovega vratu sploh ne dosežem.

Urška Kobe, T2.a

Najboljši prijateljici ob novem letu

Življenje je ritem srca.
Ko si zaljubljen, bije hitreje
in tako hitro mineva čas.
Ob težkih trenutkih
se vse odvija počasneje.

Zato smo tu prijatelji,
ki te nikoli ne zapustijo,
ti vedno ob strani stojijo
in ti v vseh trenutkih tolažbo nudijo.

Če me ob tebi ne bo,
ko ti bo hudo,
se ozri v naravo.

Narava je življenje!
Najlepša je, ko cveti,
začuti jo,
naj te pomiri!

Če ne cveti,
potem sneži,
vendar v tem času vseeno živi.
Takšna si ti.

Dekle, ki cele dneve žari
in vsakega v srcu skrbno drži.
Boljše prijateljice od tebe ni.

Kadar vidim iskrice v očeh,
ne rabiš govoriti ničesar.
Takrat vem,
da zaljubljena si,
pa ne rečeš,
da zame časa ni.
Saj med nama so neke vezi,
kar prijateljstvo skupaj drži.

Narava in življenje
naj te spremljata tudi v naslednjem letu,
ko bo tvoje srce in ljubezen v razcvetu.

Lea Pilič, T2. a

Kaj maram

Ko me vprašaš, kaj maram,
ti rečem:
»Maram opero in balet,
ki popeljeta te v čarobni svet.«

Razprte so tvoje oči.
Znova vprašaš: »Kaj maraš?«
»Maram občutek,
ko po travi bosa tečem,
ko noč me objame
in veter se v lase ujame.«

Vstaneš,
v tvojih očeh preplašenost žari,
jaz pa rečem ti:
»Maram smeh in veselje,
radost in hrepenenje,
težave in izzive
ter dolge poti.
Maram življenje.«

Vprašaš me: »Kaj imaš rada?«
Jaz rečem ti:
»Rada imam deževen dan,
metuljčka,
ki se z barvami igra,
vse, kar hodi in ima štiri noge,
da ga lahko božam in peljem na potep.«

Vprašaš me, kaj ljubim,
a tega povedati ne smem,
ne znam,
zbežim nekam daleč stran.

Vase se zaprem,
v pesek napišem,
ljubim sliko,
ki jo narišem,
zvezdni obroč,
ljubim tebe,
ti moje veselje.

Janja Račič, 1.c TZN

O, da mi je biti

Gledam smreko in hrast,
kako zatopljena sta v svojo rast.
O, da mi biti je veselja dih,
o, da mi biti je del njih.

Gledam v daljavo,
v to tiho dobroavo.
O, da mi biti je ptica,
o, da mi biti je lepota.

Gledam to sonce,
ki dela sence.
O, da mi biti je oblak,
o, da mi biti je mak.

Gledam te ljudi,
kaj vse jih gradi.
O, da mi biti je beseda,
o, da mi biti je vseveda.

Janja Račič, 1.c TZN

foto: Matej Jordan, R3.c (foto krožek)

Zadetost

Blo sedem je ljudi
vsi pijani, vsi zadeti,
a vsi so nehali trpeti.
Pijača in cigareti,
mamila in korak,
ki odloču bo o vsem tem,
da to velik je problem.
Vem, pomagat se ne da,
stranska vaša so pota,
raj išče pot k Bogu,
stvarniku sveta,
če sploh ga kdo pozna.
En pir zvrnš
pa je mir,
sam pol pa dva, tri, štiri in pet,
človk, ti pošteno si zadet.
A poslušaj Jezusa, odrešitelja sveta,
ki povedu ti bo, da v nebesa te ne bo,
k so za dobre ljudi,
čist drugačne, k si ti.
Človk, ti si zadet,
raj z drugačnimi očmi
poglej na ta svet.
Mamo zate skrbi,
močno se boji,
da v zapor boš odšel,
da svobode nouš vč mel.
Ampak ti kr rineš
po stranski poti,
ne vem, zakaj noč
stopt k Bogu naproti,
kjer oče sedi,
ki nemo te gleda
in ne ve, kaj nj nardi.
človk, mrtu si.

Jernej Mišmaš, R1.b

Fazanček petič

četrtek, 9. september 2004

Dragi dnevnik!

7:37

Čez slabe pol ure pride Tinči. Res sem se komaj spravil k sebi in težko stojim pokonci, a za Tinči bi potrpel še kaj hujšega. Mama se sploh ni hotela spraviti od doma. Smilim se ji, ker sem zbolel že drugi teden šole. Še vedno jo malo žalosti, da sem zavrgel svojo prihodnost in si raje našel prijatelje, a meni se zdi, da se prav uspešno prilagaja situaciji.

8:02

Kje je?! Rekla je, da pride ob osmih...Kako lahko zamuja? Jaz pa sem že čisto na trnih..

8:06

Še vedno je ni. Klical sem jo na mobi, a se ni oglasila. Kje je?

8:09

Počasi se mi bo zmešalo. Še vedno je ni in ne oglašča se na telefon. Kje bi lahko bila? Mogoče se je izgubila. Ne najde poti k meni. Ja, zagotovo bo to. A zakaj se potem ne oglašča na mobi?! Čakaj... Nekdo zvonil... Končno!

12:21

Ja, res je bila ona. In nisem se motil. Imela je kar nekaj težav, preden me je našla. Ni vedela točno, kako priti do moje ulice, čeprav sem ji vse natančno opisal. Bila je super volje. Ves čas

sva se smejala in spravljala me je v dobro voljo. Nisem še srečal takega dobrovoljčka, kot je ona. Gaja nikakor ni tako zabavna. Njo je bilo potrebno zabavati, drugače se ni družila s tabo. S Tinči pa je vse tako preprosto. Skoraj štiri ure sva se pogovarjala, preden je odšla. Pravi, da me je opazila že prvi dan, a sem se ji zdel malo nenavaden in sem se tako tudi obnašal. Povedal sem ji vse o svoji nenadni spremembi in pravi, da mi ta videz in tako obnašanje veliko bolj pristojita kot pa obnašanje prvega dne. Pravi pa tudi, da ti ni treba žrtvovati šolskega uspeha, zato da bi izpadel frajer. Lahko si frajer z odličnim uspehom. Tudi ona je odlična učenka, a se mi ni zdela kot zateženo bitje, zabujeno v knjige. Izgleda kot popolnoma normalna in zelo zabavna punca. Vsaj meni. Nisem še vprašal za mnenje ostalih treh. Preden je odšla, me je še poljubila, tako da mi zdaj ni niti najmanj jasno, kako da je nisem opazil že prej, ko pa je tako v redu. Zdaj pa bom poklical Tima, da počekiram, kako je v šoli.

12:27

Zdaj mi pa nič ni jasno! Tim pravi, da je vse kul, a da se Andrej vsakič, ko me kdo omeni, le zaničljivo namrdne in ne želi povedati, kaj je narobe. Kako si želim, da bi bil v šoli in bi iz prve roke izvedel, kaj ima proti meni. Kaj sem storil narobe? Sem ga s čim užalil? Povabil sem jih na obisk po šoli in Tim je rekel, da se bo potrudil in prepričal tudi Andreja, da pride. Zdaj pa bom nekaj pojedel. Mislim, da se mi vrača apetit, ker sem lačen kot volk.

13:01

Obrnil sem hladilnik na glavo in si pripravil velikanski sendvič. Če že v šolo ne morem, se bom pa zaposlil s pripravljanjem prigrizkov, čeprav je bil malo prevelik, da bi ga še lahko poimenovali prigrizek. Zadovoljen sem, kot že nekaj časa ne in mislim, da bom še malo odspal, preden pridejo Tim in ostala dva.

18:09

Kaj je ta grozni zvok? Povsem mirno sem spal še pred nekaj sekundami, pa me je nekaj zbudilo...O, sranje! Zaspal sem...Koliko je ura? Tim in ostala dva bosta znorela, ker že pet, deset minut stojijo pred vrati. Pozabil sem si naviti budilko in sem zaspal. A ni mi jasno, kako sem lahko preslišal zvonec...

20:21

Anže je ravnokar odšel, Andro je ušel že pred kako uro in pol, Tim pa je v kopalnici in zato imam nekaj časa, da se ti

zaupam, ker mi bo razgnalo glavo. Informacije, s katerimi mi je postregel Andro in njegov pogled so redke stvari, ki me bodo zagotovo preganjale v sanjah. Ker sem malo preden sem jim odprl, še spal, sem bil ves pomečkan in se tega nisem zavedal. Tim in Anže sta me gledala kot budalo in se mi le smejala, Andro pa se začuda ni smejal. Le strmel je v konice svojih superg in delal najgrše možne face. Ko sem se za silo uredil, sta Tim in Anže začela razkladati, kako me vsi pogrešajo in kako je v klasu dolgčas, če me ni. Andro je bil ves čas tiho. Ponudil sem jim sok in nekje izbrskal začuda še nedotaknjeno vrečko piškotov in to vse znesel v svojo sobo, kjer smo se udobno namestili. Po približno dvajsetih minutah pogovora je tema nanesa na mojo Tinči. Vprašal sem Tima, kako je in v tem trenutku se je Andro začel presedati. Timov odgovor je bil, da naj mi to pove kar Andro, saj z njim preživi največ časa. Andro pa je bil še kar tiho. Ker mi ni bilo jasno, kaj se gre, sem ga v šali vprašal ali mi jo poskuša speljati. Še kar je bil tiho. Niti nasmehnil se ni. V tem trenutku mi je vse postalo kristalno jasno. Vse te face, vso zmrdovanje nad mano, vse, kar je Andro v zadnjem tednu počel, je bilo le zato, ker je zaljubljen v MOJO Tinči. Ko sem to skapiral, pa je Androtu počilo v glavi. Začel se je dreti, da jo je on prej opazil in da si je jaz ne zaslužim, ker sem le navaden knjižni molj in sem popularen le, ker so se oni trije odločili vzeti me v družbo.

21:04

Vrnil se je Tim, zato sem moral prekiniti z zgodbo. Zdaj je odšel, ker je njegov stari imel konec službe in ga je pobral. Da nadaljujem... Popolnoma se mu je strgalo in mislim, da še nikoli nisem videl osebe, ki bi se drla bolj glasno kot on. Če ne bi odnehal, bi nas sosedje zagotovo prijavili na policijo zaradi motenja javnega reda in miru. Še vedno sem mnenja, da sem mu videl v želodec, tako široko je odpiral usta, a Tim je rekel, da to ni bilo to. Po tem izpadu je pobral svoje stvari in odšel. Nisem še popolnoma dojel, kaj se je zgodilo, ko se je hiša že stresla zaradi strastnega zapiranja vhodnih vrat. Pet minut smrtne tišine je prekinil histeričen smeh, ki je prihajal od Tima. Bil je nalezljiv in kmalu smo se vsi trije valjali po tleh in hlastali za zrakom. Dvajset minut ni bilo od nas slišati ničesar drugega kot glasen smeh in po tem času smo se končno spravili v red. Tim je rekel, naj se ne sekiram in da Andro naredi tak izpad vsake tri mesece in da je že čakal, kdaj bo naslednji. Pravi, da se je še vedno pomiril in da niso ti izpadi še nikoli uničili njihovega prijateljstva. Andro morda res kaj čuti do Tinči, a se bo doma pomiril in si našel drugo. Sploh pa mi vsi trije po tisti polomiji z Gajo privoščijo srečo in me ne mislijo ovirati pri tem. A če bo punca ogrozila naše žuranje, bo v velikih težavah. Nato smo še eno uro nakladali o brezvezarijah, dokler ni odšel Anže. S Timom pa sva odigrala še eno igro Unreal Tournamenta, ki mi ga je prinesel, in malo irculara.

21:46

Mama me je poslala spat, ker sem baje bled kot stena in so me prijatelji preveč izmučili. Pravi, da je to tudi dokaz, da jutri še ne smem v šolo. V spomin na stare pridne čase jo bom ubogal in se spravil v horizontalo.

Barbara Markelc, T4.b

POROČILO O SP RAKETNIH MODELARJEV BAJKONUR 2006

Začetek "vesoljske dobe", ki jo označuje izstrelitev prvega umetnega satelita leta 1957, še zlasti pa polet prvega človeka v vesolje leta 1961, je pustila neizbrisen pečat na številnih področjih človekovega udejstvovanja. Za zgodovino raketnega modelarstva je pomembno leto 1962, ko je Mednarodna zveza za aeronavtiko (FAI) sprejela v svoje okrilje raketno modelarstvo kot novo tehnično športno panogo. V Sloveniji se je ta hobi pojavil leta 1970 in vse od takrat se modelarji iz petih slovenskih klubov udeležujejo raketnih tekmovanj na evropski in svetovni ravni.

Letos je svetovno prvenstvo raketnih modelarjev potekalo v razsežni srednjeazijski državi Kazahstan, natančneje v prvem vesoljskem središču (kozmodromu) na svetu Bajkonuru, katerega je ta država leta 1991 »podedovala« po razpadu Sovjetske zveze.

Kozmodrom, katerega gradnja se je začela v začetku leta 1955, se na površini približno 7360 km² (tretjina Slovenije!) razprostira severno od reke Sir Darje in kakih 2100 km stran od ruske prestolnice. 50 km od kozmodroma Bajkonur stoji istoimensko mesto, ki danes šteje okrog 50000 prebivalcev, in je zraslo izključno v podporo vesoljskim projektom.

Redkim tujim obiskovalcem takoj pritegneta pozornost dve različni kulturi in tudi oblasti: ruska in kazaška. Rusija je namreč celoten kozmodrom in mesto vzela v najem za okrog 120 milijonov dolarjev letno.

Tekmovanje je po pričakovanju privabilo rekordno število tekmovalcev, tokrat kar iz 25 držav. Že sama udeležba na tem prvenstvu je za večino udeležencev pomenila uresničitev dolgoletnih želja – stopiti na tla, kjer se je začel človekov prodor v vesolje in od koder sta poletela v vesolje prvi umetni Zemljin satelit Sputnik ter prvi kozmonavt Jurij Gagarin.

Za svetovno prvenstvo v Bajkonurju lahko rečemo, da je bilo prvenstvo presežnikov. Mnogi so bili ob izboru Bajkonurja močno v dvomih, ali bo tamkajšnjim oblastem v surovih polpuščavskih razmerah (kjer prevladujeta suša in gibanje temperatur od +40 do -40°C) uspelo izpeljati tako zahtevno prireditev, kot je svetovno prvenstvo. Prizadevni Bajkonurci pa so ob izdatni državni podpori in sodelovanju oblasti, povsem razorožili prav vse dvomljivce.

Sredi stepe so izven mesta v polpuščavi postavili pravo mes-tece prikupnih šotorov na betonski ploščadi z vso potrebno infrastrukturo (restavracija, trgovina,..) za nemoteno izva-janje tekmovanja. Tekmovalci so bili nastanjeni znotraj mesta v hotelu, katerega so zgradili izključno za letošnje SP.

Velik vtis sta na nas naredili otvoritev prvenstva in zaključna slovesnost, na kateri je sodelovalo več sto mladih in je spominjala na podobne prireditve ob odprtju olimpijskih iger. Naj povem, da je celotno mesto vseh 14 dni, kolikor smo jih preživel v Kazahstanu, dihala samo za tekmovanje. Vsi ljudje so bili prosti – otroci pouka in odrasli dela, obratovale so le nekatere trgovine in nekaj življenjsko potrebnih storitev.

V slovenski reprezentanci je letos sodelovalo 11 športnikov, od tega 6 članov in 5 mladincev, poleg teh pa še sodnica časomerilka ter trije spremljevalci. Organizacija potovanja je bila najbolj zahtevna doslej, kar je bilo povezano s poostreno varnostjo na kozmodromu in dolgotrajno birokratsko proceduro. Velika težava so bili tudi še večji stroški, katere smo morali tekmovalci kriti sami ali s pomočjo sponzorjev. Kljub temu smo Slovenci letos dosegli izvrstne dosežke in v doslej najmočnejši konkurenci osvojili kar pet medalj – dve posamezno in tri ekipno, kar nas po skupnem izkupičku medalj uvršča tik pod vrh na 5. mesto, takoj za tradicionalno najuspešnejšimi Rusi, Ukrajinci, Poljaki in Slovaki. Tako smo ohranili ugled, ki ga naša reprezentanca raketnih mod-elarjev uživa po svetu.

Za konec bi se zahvalil še vsem sponzorjem, ki ste velikodušno priskočili na pomoč in mi tako omogočili udeležbo. ●

Marko Pirc, T3.a

Reportaža s koncerta

Pearl Jam v Zagrebu

Šest let je, odkar je bila ameriška grunge skupina nazadnje na turneji po Evropi. Iz nekega razloga so se v letu 2006 zopet odločili stopiti na evropske odre, tokrat s predstavitvijo novega albuma, ki so ga preprosto poimenovali kar po sebi. Zanimanje za veliki rock koncert v Zagrebu je bilo ogromno. Prej kot v enem mesecu po najavi turneje je bilo prodanih že več kot četrtina vstopnic.

Tako je končno le nastopil težko pričakovani dan koncerta. Torek, 26. septembra, je bil za vse imetnike kart poln navdušenja v čakanju na ogled koncerta. Ob 9. uri zvečer, v športni dvorani Dom sportova v Zagrebu, so se vsa pričakovanja obiskovalcev izpolnila. Več kot osemtisočglavo množico je ob prihodu skupine na oder preplaval val navdušenja. Sprva nekoliko slabši zvok večine obiskovalcev ni motil, kajti bili smo v rajju. Po prvi uri nastopa se je band prikazal kot izjemno uigrana ter izkušena skupina, sledil pa je akustični ter nekoliko bolj umirjen del koncerta. Po koncu slednjega smo dočakali še tretji, obenem tudi najbolj pričakovani del, ko so zai-grali večino svojih najuspešnejših skladb, kot so: Alive, Rockin' in the Free World, Yellow Ledbetter, Better Man in druge.

Ozračje na koncertu je bilo odlično, saj je bilo naelektreno s pozitivno energijo, kajti band je v dveh urah in pol dolgemu koncertu res dal vse od sebe. Mogoče je na to delno vplivalo tudi dejstvo, da je bil to njihov predzadnji koncert na turneji, a konec koncev to sploh ni važno. Publiko so ob izhodu iz dvorane še vedno prelevavali neverjetni občutki in mnogi izmed nas si kljub utrujenosti nismo še želeli oditi.

Pearl Jam so na publiko naredili odličen vtis in s tako iskrenim pristopom, kot ga imajo, si lahko obetajo še dolgo in uspešno kari-ero. ●

Aleksander Razzresen, T3.a

Razvoj slovenske hip hop (rap) kulture

Če pogledamo v slovar tujk, bomo pod besedo RAP dobili razlago, da je to oblika rimane lirike z ritmičnim glasbenim ozadjem. Rap je eden od elementov hip-hop kulture, raper pa oseba, ki to zvrst glasbe izvaja. Res je, da se je afriški rap začel razvijati v Bronxu v 70. letih prejšnjega stoletja, kar pa je najbrž tudi glavni razlog, da ta zvrst glasbe predvsem pri nas še ni čisto uveljavljena. Večina ljudi pozna svetovne raperje, kot so Dr. Dre, Snoop Dogg, DMX, 50 Cent in ostale, če pa jih povprašamo po stanju v Sloveniji, pa je vse skupaj malo drugače. Vsak pozna Klemna Klemna, Trkaja, Kocko to pa je tudi vse....

Prvi, še res zelo pogojno raperski poskusi, so bili posneti leta 1981, zanj pa je, presenetljivo, zaslužen eden najboljših slovenskih kantavtorjev v slovenski zgodovini Jani Kovačič.

KoširRapTeam je poleti leta 1994 izdal prvo slovensko rap ploščo, ki je sicer vsebovala kar precej rap elementov, vendar pa njena kvaliteta ni bila na nivoju. Plošča, imenovana Včasih smučam hit..., se je precej dobro prodajala predvsem zaradi tega, ker je v skupini takrat sodeloval Jure Košir, ena največjih medijskih zvezd tistega časa.

Prvi glasbenik na Slovenskem, ki je zaklel, ko se mu je to pač zahotelo, pa je bil Ali En. Ko je Plestenjak postal hit, je kmalu za tem nastal komad Stremetzsky, za njim pa še Leva scena, ki je dvignil še več prahu. Ali En je v trenutku postal mega-zvezda slovenske glasbe, eden od tistih, ki ga imaš rad ali pa ga ne maraš, srednje poti ni. Napad na skoraj celo slovensko sceno je bil takrat nekaj, kar ta scena ni prenesla... Ali je postal nekakšen simbol uporništvaja, saj toliko zgražanj in negativnih mnenj najbrž ni doživel v Sloveniji prav noben glasbenik prej in tudi kasneje ne. Konec leta 1994 je izšla njegova plošča Leva scena, izdal pa je tudi ploščo Smetana za frende.

Seveda pa je v letih, ko je Ali En že izdal svojo ploščo, v Sloveniji delovala še kopica drugih izvajalcev. V Kranju je prve posnetke delal Pižama ali Boštjan Gorenc, ki je še danes eden od najbolj dejavnih ljudi na sceni, prav tako kot velenjski Bronxtarz, ki so okrog leta 1995 začeli z delom v Velenju. Tudi Maribor ni stal križem rok in tako so se že leta 1995 pojavili Dandrough, projekt, katerega gonilni sili sta bila člana zasedbe Ezy-G (Matjaž Ezgeta) in Bigga J (Aleš Jaunik)

Po vsem tem smo doživeli prvo zanimanje uveljavljenejših slovenskih založb za slovenske rap izvajalce. Tako je kot prvi rap izvajalec na veliki založbi izdal ploščo, naslovljeno Trnow Stajl, Klemen Klemen. Plošča in njene uspešnice Keš pičke, Jst sm umrl in Leta 1600 so postale pravi hit. Prodaja se je približala 10.000 izdomom, Klemen pa je dobil zlato ploščo. Na plošči je predstavil še svoje kolege ljubljanske T-Sete, Satana, Slano in Gina ter goriškega kolega Kinga, ki je kasneje skupaj s Cess Oneom oz. Valterapom s komadom 1,2,3 pristavil svoj košček na kompilaciji 5 minutes of fame - za narodov blagor.

Ta kompilacija, ki je še danes ena najboljših, je svojo prvo najavo ter zbiranje posnetkov in izvajalcev najavila skoraj tri leta prej. Projekt je začel takratni član skupine Nedotakljivi in ekipe Radyoyo Nikolovski, ki je potem skupaj z ekipo Rdyo tudi izdal ploščo. V projekt je kompletan kolektiv Radyoyo usmeril ogromno energije.

Z izdajo petih minut slave in uspehom Klemna ter Josea se je pojavilo še veliko drugih, ki so poskušali rapati... Tako imamo sedaj opazne reperje v Ljubljani, med njimi so vsekakor Trkaj, Zlatko, Doša, Nikolovski, Kacafura, Drobižek in ogromno drugih zasedb in raperjev. V okolici Gorice najdemo še Piera in BbuDDo, Kinga (imenovanega tudi Goriški slavček), Valterapa, Pipssa. Tudi na Gorenjskem deluje kar nekaj zasedb, s Kocko na čelu. Dolenjska ima freestylerskega šampiona N'Toka, sicer glavnega vokalista skupine Move-knowledgement. Velenje ima Mrigota, ki je opozoril nase s ploščo (Če se ne poznamo) Plan B, Z.ieban.E, in še koga. V Mariboru pa sta predvsem opazna I.C.O. (Eyeceeeou) in pa skupine Tekochee Kru. Tudi drugje se prebujajo in vse več je lokalnih bendov in underground MC-jev.

Po moji "strokovni" oceni pa je stanje slovenskega rapa bolj kot ne porazno. Res je, da imamo veliko Mcjev, DJjev, ki so na nivoju, vendar kot celota ne delujejo tako. Vse preveč je prisotna miselnost, "da je vsak najboljši", a to ne velja za vse, za veliko večino pa. Res pa je, da imamo tudi ljudi, ki to delajo zase, so na nivoju in se za to trudijo. Predvsem se v letu 2007 pričakujejo plošče od Trkaja in Zlatka.

Dejstva, podatke in vse drugo sem povzel iz članka Slovenski Hip Hop z Radia študent, ki ga je napisal Jizah. ●

Matjaž Resnik, T3.a

Michael Schumacher

Nemca ljubitelji bencinskih hlapov ljubijo ali sovražijo. Jaz sem med slednjimi. »Vsaka čast, Michael, kapo dol«. Je torej Michael Schumacher nepozabna legenda ali pa bo spomin nanj res zbledel v nekaj sezonah Formule 1?

Le nekaj dni po začetku leta 1969 je Elizabeth Schumacher v majhnem mestecu Hürth-Hermülheim povila svojega prvega otroka, sina Michaela. V zgodovini tega mesta bi bil to povsem običajen dan, če ne bi bilo o tem fantiču v naslednjih nekaj desetletjih prelitega na tone črnila in porabljenih na milijone gigabajtov spomina.

V teh letih je od otroka iz ne najbolj premožne družine postal eden najbolje plačanih športnikov na svetu, idol mladih in voznik, ki je po Ayrtonu Senni in Alainu Prostu pustil najgloblje sledi v formuli ena. Že Michaelov oče Rolf je oboževal hitre motorje in avtomobile. In ker jabolko ne pade daleč od drevesa, je mladi Michael že pri štirih letih sedel v svojem prvem gokartu, ki mu ga je izdelal oče, in se z njim podil po kerpenskih uličicah. Leta 1980 so v karting klubu Kerpen zgradili novo dirkališče, kjer sta Michael in njegov takrat petletni brat Ralf preživela ves prosti čas. Stopnica višje je bila formula Ford, kjer mu je na pomoč priskočil Jürgen Dilk, šef moštva Euphra, ki je Michaelu omogočil tudi sočasno nastopanje v formuli könig. Tam je Schumi pokazal vse svoje znanje in dobil devet od desetih dirk. Dirka formule Ford v Salzburgu leta 1988 je bila verjetno prelomna za takrat 19-letnika iz Kerpna. Willi Weber, dirkaški menedžer in lastnik moštva WTS v nemški formuli 3, se je potikal po dirkah formule Ford in iskal nove talente, ki bi lahko nastopali v formuli 3. Na deževni dirki v Salzburgu mu je v oči padel Schumacher, ki je na povsem poplavljeni stezi s sedmega napredoval na prvo mesto, in mladega Nemca je povabil na testiranje.

Tam je Schumi šokiral vse, saj je bil sekundo in pol hitrejši od dotedanjega prvega voznika moštva, Weber pa mu je takoj ponudil pogodbo za dve naslednji sezoni. Zatem je sledil največji avtomobilistični razred, in sicer formula ena. Svoj

prvi naslov je osvojil leta 1994 z Benetton-Ford in njegovi uspehi so se začeli samo še množiti. Leto kasneje je spet postal svetovni prvak. Nato se je odločil, da prestopi k Ferrariju, ki je bil v tistem času zelo nekonkurenčno moštvo. A Schumi je z njim vseeno uspel zmagovati, na žalost je velikokrat delal, lahko bi rekli, začetniške napake in v tistih sezonah ni prišel do nobenega naslova. V novi sezoni v letu 2000 pa je bil neustavljiv. Z devetimi zmagami je imel naslov prvaka že v žepu. Potem so sledile sezone, ko je bil enostavno najboljši in nihče mu ni mogel slediti. Vse do leta 2005 je bil najboljši, vendar se je to spremenilo, v tej sezoni je čisto pogorel, zmagal je samo enkrat. Z nekonkurenčnimi pnevmatikami in številnimi napakami je moral priznati premoč mladega dirkača Fernanda Alonsa, ki je potem tudi postal svetovni prvak. Za naslednjo sezono so ga že vsi odpisali, vendar se je boril za 8 naslov vse do zadnje dirke, žal mu ni uspelo, vseeno pa se je s pokončno glavo umaknil v pokoj in možnost pustil še mlajšim dirkačem.

Ko pa bo Michaelu Schumacherju dolgčas, se bo iz svojega mirnega kotička v mondeni Švici s svojim ali pa najetim letalom odpravil na ogled kakšne nogometne tekme. Delati mu v življenju ne bo več treba, se bo pa moral kar potruditi, če bo hotel zapraviti vsaj nekaj sto od – težko prigaranih – skorajda milijarde evrov.

Mislím, da je bil največji dirkač formule ena in bo za vedno ostal v naših srcih.

Tudi trikratni svetovni prvak, pravi dirkalni as, Avstrijec Niki Lauda pravi takole : »O Schumacherju si lahko mislite, kar si hočete, a človek je sedemkratni svetovni prvak. Enkrat je in na svetu ni nikogar, ki bi mu bil kos.« ●

Danijel Zupan, R1.b

Ali ste COD g33k?

Ali ste obsedeni z igranjem internetnih iger? Ali presedite pred računalnikom več kot 4 ure? Ali zvečer, preden zaspate, v svoji topli postelji tuhtate svojo novo taktiko, s katero bi premagali »high skilled« klan? Ali obožujete streljačine, kot je npr. Call of Duty?

No, potem ste resnično COD geek.

Vsi že poznamo možnost današnjih hitrih povezav z spletom. Večina ljudi to uporablja za pošiljanje mailov, MSN, downlodanje glasbe in filmov... Mladi in tudi nekateri starejši pa si krajšajo čas tudi z igranjem iger prek spleta. Nekateri počnejo to zgolj občasno, nekaj pa je takih, ki to počnejo vsak dan in to po več ur.

Ena izmed takih iger je Call of Duty.

Dogaja se v drugi svetovni vojni, igraš pa kot prva oseba z nalogo, da ubiješ svojega nasprotnika oziroma drugega igralca. Tarča se spreminja z načinom igre.

Najbolj igran je SD, saj se tu pokažejo sposobnosti igranja v teamu in skill igralca ter celotne ekipe, ki je ponavadi povezana v klan. Klani med seboj igrajo tekme oz. bolje rečeno »ware« ali »friendly ware«. Pri warih se ponavadi igra za točke na CB-ju. Užitek in zanimivost predstavljajo debate med igro, ko se slišijo tudi hudo vulgarne izjave.

Igra seveda poteka na serverjih, ki naj bi imeli čim manjši ping. Vsak klan ima svoj skill, zato če nimaš pojma in naletiš na high-skill, si že izgubil oz. izpadel kot največji n00b. S pogovarjanjem prek »Venta« se igralci dogovarjajo o svojih pozicijah in taktikah.

Dandanes se je to »geekanje« že precej razvilo, saj imajo posamezni klani svoje sponzorje in tako hodijo na Lan partyje, kjer prva mesta dobivajo tudi denarne nagrade.

Na vrhuncu svojega igranja pa si takrat, ko ti »tastari« težijo zaradi slabih ocen v šoli in ker nimaš časa niti na kosilo, ter ko hodiš med tednom ob drugi uri zjutraj spat, ker ves ta čas igraš COD.

Seveda pa igranje vzame precej časa in živcev. Če na dan za igranje takih iger presedite več kot 4 ure in razmišljate o taktiki igranja za naslednji war že v sanjah, ste obsedeni z dobro grafo in mišem, potem vam dam priznanje, da ste pravi COD GEEK. ●

Blaž Metelko
Andraž Hostnik, R2.b

sleng:

razlaga:

COD	Call of Duty
geek=g33k	obsedenec s posebnimi območji znanj
skill	sposobnost, znanje
SD	Search&Destory
CB	ClanBase
war	boj med klanoma
fw	prijateljski boj med klanoma
ping	odzivni čas
vent=ventrilo	program za internetno pogovarjanje
n00b	neveden, neizkušen človek
team	moštvo povezano v skupen namen

Ali veste?

- da je mlada in perspektivna dolenska glasbena skupina 4PLAY, v kateri poje tudi Grega Kralj iz T4.C, zmagala na Festivalu Pesem poletja 2006 v Ljubljani?
- da je Marko Pirc iz T3.a osvojil ekipno bronasto kolajno z mladinsko reprezentanco na Svetovnem prvenstvu raketnih modelarjev 2006 v Baikonurju, Kazahstan?
- da je prof. Simona Pustavrh magistrirala?
- da je prof. Ivica Tomić dobil nagrado Mestne Občine Novo mesto za mentorsko delo z mladimi za leto 2006?
- da je nekdanji dijak elektro šole Dejan Tomažević doktoriral na Fakulteti za elektrotehniko in bil za dizertacijo tudi nagrajen?
- da je mag. Drago Crnić glavni ocenjevalec na maturi v Sloveniji za predmet elektrotehnika?
- da je ravnatelj SEŠTG, g. Boris Plut, podpredsednik Društva radioamaterjev Slovenije?
- da je dramska skupina Dioniz pripravila in predstavila še eno dramsko igro, tokrat je bila to Linhartova Županova Micka?
- da so letos dijaki 4. letnikov TG ob 150-letnici rojstva Nikola Tesle pripravili in predstavili film in zanimivo razstavo na temo tega velikega znanstvenika?
- da je v izdelavi še več projektov, o katerih pa kaj več prihodnjič? :)
- da imamo nov spletni portal www.sc-nm.si, ki vsebuje še več novih spletnih strani?
- da je tudi naše glasilo Tegi dobilo novo spletno stran (<http://tegi.sc-nm.si>)?
- da se letos spleta potruditi in se na koncu šolskega leta potegovati za nagradni izlet za najuspešnejše dijake na, zaenkrat še, skrivnostno destinacijo?
- da je ŠCNM z nekaj prek 3000 dijaki že nekaj let največja šola v Sloveniji?
- da imamo od letos naprej obnovljeno knjižnico in novo čitalnico?
- da je Janez Mikec novi predsednik dijaške skupnosti?
- da so učitelji/profesorji dobili novo jedilnico?
- da imamo novo računalniško učilnico 227?
- da v okolici ŠCNM GPS sprejemnik lovi 6 satelitov?

SPARKASSE

pogovor z Matejem Gabričem, vodjo poslovne enote Novo mesto

Slogan vaše banke je DRUGAČNA BANKA. V čem se razlikujete od drugih?

Banka Sparkasse je v Sloveniji prisotna že več kot 15 let. Od ostalih bank nas loči prilagodljivost naših produktov, saj so prirojeni vsakemu posamezniku, in odnos do strank, ki jim želimo ponuditi nekaj več. Tudi za mlade imamo več ugodnih ponudb.

Kakšna pa je vaša ponudba za mlade?

Poleg brezplačnega osebnega svetovanja našo ponudbo odlikuje še več drugih prednosti, kot je brezplačno vodenje računa v večih valutah, brezplačna bančna kartica BA Maestro, brezplačna priključnina na elektronsko (Net.Stik) in telefonsko bančništvo (Tel.Stik) ter brezplačno nezgodno zavarovanje. Poslovanje v naši banki je hitro, udobno in poceni.

Kako se lahko dijaki včlanimo v vašo banko?

Najbolje, da se z osebnim dokumentom (osebno izkaznico ali potnim listom) in davčno številko oglasite v eni izmed naših poslovnih enot; v Novem mestu se ta nahaja na Ljubljanski cesti 26. Z včlanitvijo v banki dobite tudi svojega osebnega svetovalca, ki vam bo pomagal pri vašem poslovanju. Ml-

adoletno osebo za otvoritev osebnega računa potrebujejo še privolitev staršev, zato je najbolje, da dijaki obiščete banko v njihovem spremstvu.

Kaj svetujete dijakom, kako ravnati z denarjem, da lahko tudi prihranijo? Kateri varčevalni produkt vaše banke bi jim ponudili?

Mladim bi predlagal, da si vnaprej določijo finančne cilje, ki jih želijo doseči in se posvetujejo s svojim finančnim svetovalcem. Pri naši banki dijakom enakovredno ponujamo vse storitve na področju varčevanj in naložbenih zavarovanj, ki jih ponujamo tudi ostalim strankam. Ker so glavne prednosti naših varčevanj prilagodljivost vsakemu posamezniku in ugodne obrestne mere, smo prepričani, da v naši ponudbi tudi dijaki najdejo varčevanje po svoji meri in tako povečajo vsoto svojega denarja, ne da bi morali za to delati.

Kako pa je s pridobitvijo kredita za dijake, ko bi npr. za nek večji nakup v kratkem času potrebovali večjo vsoto denarja?

Dijak lahko pridobi posojilo z dokazilom o rednem prejetju dohodka za delo preko študentskega servisa, štipendije ali pokojnine. Pogoji za pridobitev kredita se od primera do primera določajo individualno. Za dijake vaše šole pa smo v sodelovanju s podjetjem Sinfonika pripravili prav posebno akcijo za nakup računalnikov.

Glede nato, da mladi radi potujemo, me zanima, ali lahko z bančno kartico vaše banke plačujemo tudi v tujini?

Seveda, z našima karticama BA Maestro in MasterCard lahko plačujete tudi v tujini, in sicer na vseh mestih z oznako BA, Maestro ali Cirrus in MasterCard. S kartico se lahko opravljajo tudi druge storitve, ki jih ponujajo bančni avtomati z oznako BA, Maestro ali Cirrus.

Iztok Smolič, T4.c

Družba Sinfonika je eden izmed vodilnih regionalnih sistemskih integratorjev celovitih informacijskih in telekomunikacijskih rešitev ter operater elektronskih komunikacij. Ime SINFONIKA predstavlja sinergijo informatike, telefonije, interneta in kreativnih aplikacij. Kot mednarodna delniška družba deluje na trgih regije Adriatic, kjer redno ali pogodbeno zaposluje 232 sodelavcev, od tega 135 v Sloveniji. V letu 2005 so družbe v skupini Sinfonika dosegle preko 3,7 mrd SIT konsolidiranih prihodkov iz prodaje.

Program družbe predstavljajo trije glavni poslovni stebri:

- Sistemska integracija informacijskih tehnologij in rešitev.
- Sistemska integracija telekomunikacijskih tehnologij in rešitev.
- Storitve s področja javnih elektronskih komunikacij.

Sistemska integracija informacijskih tehnologij in rešitev

Rešitve:

Računalniška oprema za velike, srednje in male uporabnike.

Računalniška oprema za osebno in mobilno uporabo.

Računalniška komunikacijska oprema (pasivna, aktivna) in podatkovna omrežja.

Rešitve in programska oprema za zagotavljanje varnega in nemotenega delovanja računalniške opreme.

Rešitve za upravljanje z dokumenti, delovnimi procesi in poslovnimi dogodki.

Storitve:

Vzdrževanje in podpora računalniške opreme.

Upravljanje in administracija računalniških okolij.

Načrtovanje, konsolidacija in postavitve.

Storitve s področja javnih elektronskih komunikacij

Rešitve:

Klicni dostop.

Širokopasovni dostop.

Optične povezave.

Primarni dostop za telefonijo.

Mednarodni klici.

IP telefonija.

Storitve:

Zagotavljanje dostopa do interneta.

Storitve javne telefonije.

Gostovanje strežnikov, aplikacij, vsebin in elektronske pošte.

Sinfonika je skupaj s Šolskim centrom v mesecu februarju za dijake in dijakinje Šolskega centra Novo mesto pripravila možnost UGODNEGA NAKUPA PRENOSNEGA RAČUNALNIKA (s posebej izbranimi finančnimi pogoji banke Sparkasse).

sinfonika

TG Spiegel

TG Times

DAS DEUTSCH – ENGLISCHE WÖRTERBUCH vom Skisportgebiet

Abfahrt, die – downhill
Bronze, die – bronze
Champion, der – champion
Erfolg, der – success
Form, die – form (to be in good form)
Gold, das – gold
gewinnen – win
Manschaft, die – team
Medaille, die – medal
Piste, die – ski slope

Qualifikation, die – qualification
Rennläufer, der – ski – runner
Riesenslalom, der – giant slalom
Schanze, die – ski jump
Sieg, der – victory
Weltmeisterschaft, die – world-championship
Wettbewerb, der – competition
Winterspiele, die – winter Olympic Games

Damir Grguraš, T1.b

ÖSTERREICHISCHE SKILÄUFER die beste Skiläufer

Sven Fischer

Er wurde am 16. April 1971 in Shalkalden geboren. 1977 ging er in die Schule. Im Jahr 1982 trainierte er Biathlon. Er hatte eine Verletzung und er musste ein Jahr aussetzen. Sein erster Welt-Pokal war auf dem »Pokljuka« im Dezember 1992. Seine erste gold Medaille gewann er in Bulgarien. Einen Monat später gewann er den ersten World-cup in Finnland. Seine letzte Medaille war auf den Olympischen Spielen in Torino und war gold. Bei Weltmeisterschaften errang er bislang insgesamt 19 Medaillen (7x Gold, 6x Silber, 6x Bronze).

Herman Meier

Herman Meier ist ein Skiläufer aus Österreich. Er wurde dreimal Weltmeister, zweimal Olympiasieger, gewann viermal den Gesamtweltcup, zweimal den Abfahrtsweltcup, fünfmal den Disziplinenweltcup in Super-G und dreimal im Riesenslalom. Er wurde am 7. Dezember 1972 geboren. Er lebt in Flachau.

Benjamin Reich

Benjamin Raich wurde am 28. Februar 1978 in Leins (Gemeindegebiet Arzl im Pitztal) geboren. Im Winter 1999 wurde er in seiner Paradedisziplin Riesentorlauf in Kranjska Gora der 3. Sein erster Sieg im Skiweltcup gelang Raich 1999 beim Nachtslalom von Schladming, als er vom 23. Rang im 1. Durchgang noch zum Sieg fuhr - etwas, das vor oder nach ihm keinem Läufer gelungen ist. Seine erste Medaille gewann er 2001 im Slalom bei den Skiweltmeisterschaften in St. Anton am Arlberg.

UNSER KATER MIKI

Wir haben einen Kater. Er heißt Miki und ist unsere erste Katze. Wir haben ihn als ein Familienmitglied empfangen und verwöhnen ihn sehr. Wir haben Miki sehr gern. Er ist schon fünf Jahren alt. Meine Mutti hat ihn zu ihrem Geburtstag von meiner Schwester bekommen. Er ist sehr faul und schaut immer böse. Er schläft sehr viel, am liebsten auf meinem Bett. Er frisst gern Muttis Gulasch, aber sonst ist er mäkelig. Manchmal jagt er Vögel, aber er frisst sie nicht. Er jagt nur für Hobby. Das finde ich nicht gut. Alle sagen, dass er sehr schön ist und das meine ich auch. Wenn der Frühling kommt, hat Miki wenig Zeit für mich. Er beschäftigt sich mit Katzen und ist immer draußen. Oft lassen wir ihn ins Haus. Er ist sehr gern bei uns im Haus. Oft klettert er auf den Baum hoch, so dass er auf die Terrasse kommt, weil er bei uns sein will. Jetzt hat er schon die neue Fassade verschmiert. Wir sind sehr ärgerlich, wenn er etwas verschmiert. Er pinkelt nie im Haus. Er miaut immer und wir lassen ihn aus. Ich bin sehr stolz auf ihn.

KIRSCHENFEST IN BRUSNICE

Jedes Jahr gibt es in Brusnice ein Kirschenfest. Die Feuerwehrmänner organisieren am Anfang der Sommerferien eine Veranstaltung, die zwei Tage dauert. Heute ist das Kirschenfest schon sehr bekannt und viele Besucher kommen auch aus Ausland.

Das Fest fängt gewöhnlich am Samstag an, aber die Hauptzeremonie spielt sich am Sonntag ab. Am Samstag kann man schon Kirschen kaufen. Die bekannteste Sorte ist »Brusniška hrustavka«. Am Nachmittag gibt es Bauernspiele für umwohnende Bevölkerung und ein kleines Volksfest.

Am Sonntag geht es ernst. Die Hausfrauen haben vorher Kirschstrudel, Kirschkuchen, Kirschtorten und andere Gaumenfreude vorbereitet. Diese Spezialitäten werden am Stand verkauft. Auch am Sonntag kann man Kirschen kaufen, aber sie gehen sehr schnell aus. Die Besucher können sich auch eine Kirschausstellung ansehen und ihre Stimme für die schönsten Kirschen abgeben. Am Nachmittag, gewöhnlich um 15.00 Uhr, beginnt der Umzug. Jeder Teil unseres Dorfes macht einen Wagen, der ein aktuelles Ding vorstellt. Nach dem Umzug beginnt der große Feuerwehrball mit viel Musik. Die Feuerwehr organisiert auch einen Glücktopf. Am Abend wird auch wählt eine Kirschenkönigin ausgewählt.

Das Kirschenfest ist eine traditionelle Veranstaltung, die schon mehr als 10 Jahren in Brusnice stattfindet. Kommt, es wird sich lohnen!

Matic Franko, T2.b

MEINE LEBENSTRÄUME

Man kann ohne Träume nicht leben. Jeder Mensch stellt sich sein Leben in der Zukunft anders vor. Schon lange ist mein größter Wunsche, Lehrerin zu werden. Kleine Kinder mag ich sehr. Ich wünsche mir eine große Familie zu haben, mit vielen Kindern und einem netten Mann. Auch ein eigenes Haus ist mein Traum.

Jetzt sein meine Träume schon genauer geworden. Ich möchte die Schule mit Erfolg beenden und als Lehrerin oder Sozialberaterin arbeiten. Ich möchte den Kindern helfen, die hilfsbedürftig sind. Manche von ihnen sind arm oder sie haben keine Eltern. Ich wünsche mir, dass jedes Kind die Ferien am Meer oder in den Bergen verbringen könnte. Alle Kinder sollten eine Schule beenden und einen Beruf ausüben, der für sie interessant ist. Ich bin davor überzeugt, dass nur derjenige, dem sein beruf gut gefällt und in ihm genießt, gut arbeiten kann.

Ich möchte in einem haus mit einem großen Garten leben, wo meine Kinder viel Platz hätten. Ich möchte auf dem

Land leben, aber nicht weit von der Stadt und der Schule entfernt. Ich wünsche, dass mein Haus immer sauber und aufgeräumt wäre, so würde ich auch eine Haushaltsgehilfe haben. Auch meinen Hund würde ich mitnehmen. Auch einen hilfsbereiten Ehemann möchte ich haben, der auch einen guten job hätte und so könnten wir uns ein schnelles Auto, z.B Ferrari leisten.

Jasna Jožef, T3.b

QUIZ

Die Buchstaben vor den richtigen Antworten sagen dir das Lösungswort.

1. Hier kann man während der Ferien übernachten.

- I die Bar
- O das Altersheim
- U die Jugendherberge

2. Wann stach der wohlberühmte Dampfer, die Titanic, im See?

- N 1912
- M 1914
- P 1918

3. Von wem wurde die humanitäre Organisation Rotes Kreuz gegründet?

- S Johann Zeiss
- R Mark Steier
- T Henri Dunant

4. Welche Spezialität kommt aus Wien?

- A Gemüsesuppe
- E Sachertorte
- I Wiener Allerlei

5. Wann wurde J. W. von Goethe geboren?

- B 28.8.1748
- R 28.8.1749
- S 28.8.1770

6. Der wichtigste Seehafen Deutschlands ist

- E Frankfurt
- B Hamburg
- G Salzburg

7. Was ist auf der Rückseite der slowenischen Euromünze für 0,50 EUR abgebildet?

- L Primož Trubar
- V zwei Pferde
- R der Triglav

8. Der höchste Berg Deutschlands ist

- I der Großglockner
- A die Zugspitze
- O das Matterhorn

9. Wieviele Kreise gibt es auf der olympischen Fahne?

- M 4
- N 5
- S 6

10. Naturkatastrophe:

- G Dürre
- H Erbe
- T Herbst

11. »DB« ist die Abkürzung für

- K Dreibett
- U Deutsche Bahn
- W Doktor Brest

12. Was kostet ein Kaffee am Schulautomaten?

- M 0,30 EUR
- N 0,25 EUR
- O 0,20 EUR

13. Ein anderes Wort für »Dialekt«:

- S Munds rache
- G Mundart
- Y Dialektik

LÖSUNG LAUTET:

Špela Žnidaršič, T2.b

THE INTERNET TAKES YOU EVERYWHERE AND TELLS YOU EVERYTHING, SO WHY TRAVEL OR READ AT ALL?

Nowadays the internet is very popular and the fastest way to get some information. However, there are a lot of people who still prefer travelling and reading books.

The internet really tells you almost everything, you get a lot of information, advice, pictures and videos. If you go to a page about some country, you can find out a lot of interesting things you have not known before, so you simply press a button and get information instead of running here and there. The internet is also cheaper than travelling, so if you can not afford to travel, it is a good way to get a lot of ideas and information about the country. More and more people can afford it.

The internet certainly is a good thing, but just in one way. There are some things and information which are not true and that can cause you a lot of trouble. If you travel, you get so much good and educational information which you can feel and see. You can talk to people, live with them, feel them instead of staring at your monitor. You definitely spend some time and money, but you will never regret and forget it. The money which you spend for travelling helps to give tourism a better future. If we did not travel, a lot of countries, companies and people would be broke. Some people get all the money from tourism and if we took that from them as well, they would definitely die. There would be wars and hunger and the system would break down. If you are on the internet you can just see, hear and read about the country, but you do not feel it.

Although there are a lot of interesting topics on the internet, I prefer an old way of getting information. I like reading books and traveling around, because it is physical, meanwhile the internet is not at all.

Blaž Blatnik, T4.c

Nowadays we can travel long distances in a relatively short time. But for some people even this is not fast enough.

In the last fifteen years the internet has become widely accessible and there are many web pages that offer knowledge or information about interesting places on the earth. That is good because you do not have to be super-rich to go everywhere, you just need the access to the internet and if you do not have it at home, you can go to the library. Also you do not need to worry about the climate or a political situation in that country and if you do not like it, you can leave it instantly by pressing a button.

But the internet also has some negative sides. Pictures or movies from the internet cannot match with the personal experience you get if you go to that place by yourself. You do not make any new friends and you do not get to know the local people and their culture. It is much more valuable to see it with your own eyes than on a computer monitor.

Personally I think that the internet is great if you want to search for some information, but it is not so good if you want to visit some place. In this case I would only use the internet to help me decide where to travel next.

Ervin Ajdišek, T4.c

THE ENVIRONMENT

Air pollution

When people think about air pollution, they usually think about smog, acid rain, CFC'S and other forms of outdoor air pollution. But did you know that air pollution can also exist inside homes and other buildings? It can! Also every year the health of many people is affected by chemical substances present in the air within buildings.

The main types and effects of air pollution are:

- smog,
- acid rain,
- the greenhouse effect,
- "holes" in the ozone layer,
- release of noxious gases in the air.

Each of these problems has serious implications on our health and well-being as well as on the whole environment.

Luka Makarovič, T3.c

Water pollution

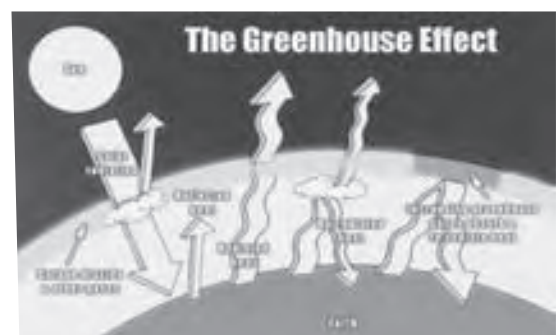
Pollution is one of the major problems in the modern world. Air and water pollution is known as one of the biggest which is destroying our nature caused by the humans.

We pollute water with everything we can. If we have something big to put away, we just throw it into a river. We have a lot of swamps where we can find cars which are supposed to be on a car dump. Because of that a lot animals which live in a swamp are endangered speeches. On the sea there are big tankers which transport oil. So if there is an accident and the tanker sinks, the sea could be polluted with oil. This is very bad because a lot of animals could die of that. We know people who help animals when this happens. A lot of birds have oil all over their body and they can not fly because they are too heavy. There are also people who wash those birds so that they could fly again. I think that everyone should ask himself if it is necessary to throw all kinds of small rubbish on the floor. And if the answer was no there would be a lot less pollution. Once we do not throw away small rubbish, we will not throw any other rubbish at all.

Dejan Lešnjak, T3.c

The greenhouse effect

The greenhouse effect is important. Without the greenhouse effect the Earth would not be warm enough for the humans to live. But if the greenhouse effect becomes stronger, it could make the Earth warmer than usual. Even a little extra warming may cause problems for the humans, plants, and animals. The Earth's atmosphere is all around us. It is the air that we breathe. Greenhouse gases in the atmosphere behave much like the glass panes in a greenhouse. The sunlight enters the Earth's atmosphere passing through the blanket of greenhouse gases. As it reaches the Earth's surface, land, water and biosphere absorb the sunlight's energy. Once absorbed this energy is sent back into the atmosphere. Some of the energy passes back into the space, but much of it remains trapped in the atmosphere by the greenhouse gases, causing our world to heat up.

David Dobravc, T3.c

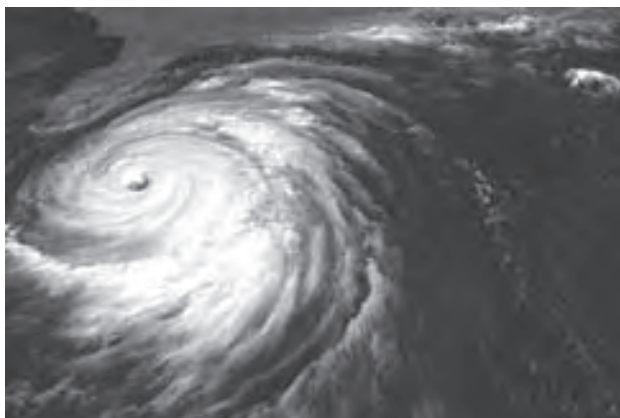
Earthquake

The surface of the earth is divided into pieces called “tectonic plates”. These plates move. When the plates rub against each other, they do not move smoothly, so earthquakes result. Earthquakes commonly last for a few seconds. There are big earthquakes and small earthquakes. Big earthquakes can damage buildings and hurt people. When the earth moves in an earthquake, it can cause waves in the ocean. A big wave in the ocean caused by an earthquake is called a “tsunami”. A tsunami can also hurt people and damage buildings. The size of an earthquake can be measured. A number is given to an earthquake that shows the size of the earthquake. Methods for turning the size of an earthquake into a number include the Richter scale and the modified Mercalli scale.

Matej Šmit, T3.c

Tsunami

A tsunami is a series of waves created when a body of water, such as an ocean is rapidly displaced on a massive scale. Earthquakes, mass movements above or below water, volcanic eruptions and other underwater explosions, landslides and large meteorite impacts all have a potential to generate a tsunami. The effects of a tsunami can range from unnoticeable to devastating. The term tsunami comes from the Japanese language meaning harbour (“tsu”) and wave (“nami”). The term was created by fishermen who returned to port to find the area surrounding their harbour devastated, although they had not been aware of any wave in the open water. Tsunamis are common throughout the Japanese history, as 195 events in Japan have been recorded.

Jernej Vovk, T3.c

Unexplored places on earth

Although our world is very well-explored we can still find some parts where the humans have never made a step to. Those places are: parts of the Amazon rain forest, a lot of islands in the Pacific and the Indian ocean, high mountains, parts of Russia, specially Siberia, ... Siberia is a vast region of Russia covering almost all Northern Asia. It spreads on about 58% of the Russian territory. Siberia is unexplored because of the temperatures which are under freezing most of the year and because of the infertile land. Its northern part is not explored at all. Almost all the population lives in the south along the Trans-Siberian railroad. In the northern part people cannot grow almost anything because there is a very short, about one-month long summer. Because of that not many people live there, so it is almost uninhabited. However, in the recent years population in the south part has been increasing because people have found out that there is a lot of oil under the surface, which provides a lot of new jobs.

Klemen Lavka, T3.c

FAMOUS PLACES

The Eiffel tower

We all know one of the most fascinating towers in the world, the Eiffel tower, designed by Stephen Sauvestre. However, there are some facts and basic information that I found interesting and astonishing at the same time. It was built between 1887-1889 for the Universal Exhibition in Paris. It took 300 steel workers to put 18.038 steel pieces together, during the construction 1 worker was killed. It goes 300.51 meters high (986 feet) (+/- 15 cm depending on the temperature), but if we also include the height of the television antenna at the top, it goes 320.75 meters (1052 feet) high, and it weights 7.000 tons (one thousand tones were removed during the 1990's renovation). It is interesting that they use 50 tons of paint every seven years to repaint it. It has amazing 1665 steps to the top. In the wind the tower swings 12 cm max.. People say that the view from the top is amazing. They claim that visibility on a clear day can reach 67 kilometers. However, if its birth was difficult, it is now completely accepted and must be listed as one of the symbols of Paris itself.

Samo Kumar, T3.c

Big Ben

Big Ben is one of London's best-known landmarks and looks most spectacular at night when the clock faces are illuminated. The four dials of the clock are 23 feet (7,01 meters) square, the minute hand is 14 feet (4,27 meters) long and the figures are 2 feet (0,61 meters) high. Minutely regulated with a stack of coins placed on the huge pendulum Big Ben is an excellent timekeeper which has rarely stopped. The name Big Ben actually refers not to the clock-tower itself, but to the fourteen ton bell hung within. The bell was named after the first commissioner of works, Sir Benjamin Hall in 1858. During the Second World War in 1941 an incendiary bomb destroyed the Commons chamber of the Houses of Parliament, but the clock tower remained intact and Big Ben continued to keep time and strike away the hours, its unique sound was broadcast to the nation and around the world, a welcome reassurance of hope to all who heard it. There are even cells within the clock tower where Members of Parliament can be imprisoned for a breach of parliamentary privilege, though this is rare; the last recorded case was in 1880.

Matej Barbo, T3.c

INTERESTING

Iceman

In 1991 two German tourists were walking in the Italian Alps when they saw a body in ice. This body was over 5000 years old. They were looking at the man from the Stone Age. Ötzi, as the archaeologists called him, came from Italy and he was about 45 years old when he died. He lived in about 3350 BC – at that time people in Egypt were building the Pyramids. We know that he was a farmer because there were pieces of corn in his clothes. He was probably taking his sheep and goats into the mountains when he died. Ötzi was carrying a copper axe, a bow and arrows, a knife and some wooden tools. He was also wearing warm, waterproof clothes and leather boots. These things show that the Stone Age people were a lot more sophisticated than we thought.

Damjan Brudar, T3.c

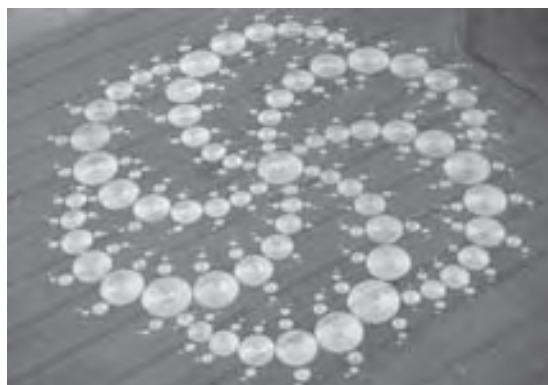
Bad sleep leads into trouble

The new researches were issued by a scientific magazine Archives of Internal medicine showing that people who sleep little time have a bigger possibility to have trouble. It is said that trouble might be much bigger than the usual tiredness because a short time of sleeping could cause depression or diabetes. The scientists pointed out that a short time of sleeping could also cause problems with body weight. All the people with that kind of problems must confront with that issue, because it can damage their immune system. So it is important to talk about that and consult the doctors.

Benjamin Meglič, T3.c

Crop circles

The first circles appeared in the fields of southern England in the mid-1970s. But it was in 1980 when attention was focused towards the formation in a field near Bratton in Great Britain. These first circles were called 'Mystery Circles'. Then, at the end of the same decade they were identified all over the world as 'Crop Circles'. Early circles were quite simple, and simply appeared overnight in the fields of wheat, rape, oat, and barley. The crops are flattened, the stalks bent but not broken. Crop circles consist of geometrical formations, they are perfect in their shapes and designs. Through the years crop circles have changed their primarily simple circular shapes to more complex ones. The same has happened to their numbers which increased from 3 in the 80's to several hundreds by the year 1990. Human involvement in the formation of the crop circles phenomenon has always been denied by the so called 'believers'. There are many witnesses saying that they have seen flashing lights above the field and the next day there were circles on the field. There is also a video evidence of that which was made in 1996. Many people said that it was fake but later it was checked in many video labs and it was recognized as authentic. Some believe that the crop designs are messages from an alien spacecraft. Some maintain that the aliens are trying to communicate with us using ancient Sumerian symbols or symbolic representations of alien DNA. Crop circles represent the most fascinating mystery of the last century.

David Pavlin, T3.c
Benjamin Meglič, T3.c

What is the biggest Interesting thing in the forests of Dolenjska?

The biggest interesting thing in the forests of Dolenjska is undoubtedly a fir tree of Črmošnjice. It has been growing in the forests of Kočevje, exactly in Podstenice. The fir tree is 45 meters high and its diameter is 1,9 meter. Its extent is 6 meters. The size of the tree range is in the top of Slovenian fir trees and this tree takes the second place. In the first place there is the fir tree of Pohorje. The fir tree has survived all thunderstorms because of its strong roots. It is about 260 years old. In 1992, the tree inseminated well. It is still vital in spite of the old age. Some people say: "This tree is the queen of the forest". Every year many people see it and admire the size of the fir tree.

Robi Vidmar, T3.c

The Amazon river

The Amazon river source is in Calillona, Peru and is 6280 km long. It is the world's second longest river. Only the Nile in Africa is longer. It may not be the longest, but it is the widest. However, at any point in time the highest amount of water has been flowing down it. The Amazon produces approximately 20 percent of all the water that the world's rivers pour into the oceans on its own. From Peru all the way across Brazil to the Atlantic, the Amazon is between six and ten kilometers wide. The Amazon is even wider when it is flooded in the wet season. The first European found the Amazon because he was 200 miles out to the sea and noticed that he was sailing in fresh water. He turned towards the shore and so the Amazon river was found.

The Amazon rainforest is home of over 300 species of mammals, thousands of freshwater fish, ten thousand trees and nearly a hundred thousand of other plant species. There are also so many species of insects that the experts agree they will have trouble finding them all. New species of wild life are still being discovered today.

Dejan Fortuna, T3.c

Supernatural

The supernatural refers to forces and things that are not understandable by a human mind, like ghosts, magic or immortality. Some supernatural things were explained in the course of time, like lightning and rain. These things seemed magic to the early human but seem natural to us. Many supernatural concepts are closely related to religious spirituality. Supernatural is often used with paranormal. These words usually describe things that are not understandable to us and seem out of this world. Whether or not the thing is supernatural depends on us and our abstract thinking. In the future they might discover how to read mind or how to create great firestorms, but in the present time these things would be considered paranormal or supernatural.

Marko Pucelj, T3.c

Adult children living at home

In the last 25 years the number of adult children living with their parents in America has increased from 27 to 47 percent, which is very worrying. Today's Peter-Pans usually never get married and are not even able to take care of themselves. I see living with parents for the whole life unacceptable.

Surely it is great if you do not have to worry about anything. Firstly, the food is for free and in most cases delicious and healthy. In my opinion, this results from the fact that the mothers of these children are usually retired and have time for the whole morning to make something good for their children. That means they are able to spend the cooking time for chatting to their friends and the money goes for technical "toys" and a nice car, which become the only thing they are responsible for and take care of. The accommodation is also for free. In the past the parents built bigger houses, so their children would have a place to live in when they "grow up". For example my uncle is 36 and he still lives with his parents. He does not even need to make his own bed in the morning, cook or clean, because his mother (my grandmother) does all the work. He only goes to work, earns money and changes cell-phones and cars all the time. The next advantage of living at home in my opinion is that there are basically no rules. It must be great leaving and coming home whenever you want, without letting anyone know where you are, who you are with and when you are coming home. As I mentioned before – usually adult children have their own cars, so there is also no need to borrow

their parents' car. If these children make a family, usually their children are taken care of by their parents, which again means more free time.

The bad side of living at home concerning food is that the food is not always of your choice. Old people prefer food which they ate in their childhood or a couple of years ago and you probably will not like it (a lot of vegetables, "žganci", "polenta" ...). Then, if you're living in the house or apartment with your parents you stay without privacy in any case and that could be very annoying if you have a family, a girlfriend/boyfriend or you just want to throw a party. The bad side of letting your parents take care of your children is that they usually interfere with their up-bringing – in time you will see your children talking and thinking like your parents and they might become who you do not want to.

I think living at home might be nice and economical, but I see it acceptable only if you are very attached to your parents, you have not managed to create your own family, you do not have enough money to buy your own house or apartment or you need 24/7 boarding because of some disease. So being lazy and living at home for the rest of my life? I don't think so...

Rok Kopina, T4.c

He runs.
Life is hard.
Will he make it?

Matej Repovž, R1.c

He is standing at the crossroad
between heaven and hell.
A dark emissary comes and takes
him.

Janez Ogulin R1.c

In the dark, the dark of mine,
there is a kid who wants to cry.
It is bad if the kid is dead.

Kristjan Bajuk R1.c

From morning till evening
I sit in front of my computer.
I am a sportsman.

Bojan Peterle R1.c

There was a great war.
Small victory and big loss.
Let's face it.

Damijan Tramte R1.c

Life is good.
Love is bad.
What will you choose?

Tadej Martinčič R1.c

I love her.
Every single day,
from morning till evening.

In white and black.
In good and bad.
I love her to the sky.

From the sky to the moon.
From the moon to the sun.
My love neverending.

Like a flower in the desert
needs water –
I need her more and more.

Robert Dragan R1.c

Glasilo Šolskega centra Novo mesto
Srednja elektro šola in tehniška gimnazija